

De tweede slag bij Guise.

DOOR

R. J. HOFFMANN,

Luitenant-Kolonel der Infanterie.

In de voorafgaande opstellen van onze hand in dit maandschrift zijn enkele begrippen, betreffende de moderne tactiek, aan een nadere beschouwing onderworpen. Het komt ons nuttig voor een en ander door een voorbeeld uit de krijgsgeschiedenis te verduidelijken. Wij hebben daartoe gekozen den tweeden slag bij Guise (October—November 1918), waarvoor de gegevens in hoofdzaak zijn geput uit de studie van den Kolonel MOYRAND: „Cours de tactique appliquée”.

I. *Algemeen overzicht.*

Wij herinneren er dan aan, dat het Duitsche leger op het Westfront den 21en Maart 1918 een groot offensief inzette, teneinde een beslissende overwinning te behalen vóór de aankomst van de versterkingen, die den gealliëerden, geleidelijk maar zeker, uit Amerika toestroomden. Het doel der Duitschers was een wig te drijven tusschen het Fransche en het Britsche front, daarna den linkervleugel van het Fransche leger te omvatten en het Britsche leger op de Noordzeekust terug te werpen. Als aanvalsobjecten golden resp. Parijs en Amiens. Hoewel dit offensief den Duitschers een aanmerkelijke terreinwinst opleverde, geraakten hun krachten ten slotte uitgeput en omstreeks half Juli moesten zij alle hoop op het gezochte resultaat opgeven. De rollen werden omgekeerd; de gealliëerden gingen tot het offensief over, ontrukten den Duitschers stuk voor stuk de vruchten van hun voorjaarsoffensief en drongen hen, in de eerste dagen van September 1918, in hun uitgangsstelling van dat jaar (de Hindenburgstelling) terug (zie schets No. 1). Achter de hoofdstelling lagen verschillende andere stellingen in tweede en derde lijn, n.l. de Hermann-, Hunding-, Brunehilde-, Kriemhilde- en Hagenstelling. Van deze stellingen waren echter alleen de Hunding- en de Brunehildestelling eenigszins ingericht; voor de inrichting van de overige achterwaarts gelegen stellingen hadden de arbeidskrachten ontbroken.

De toestand bij het Duitsche leger was in die dagen verre van rooskleurig. De sterkte aan troepen en aan materieel smolt, tengevolge van de geleden verliezen, met den dag weg, terwijl anderzijds geen noemenswaardige aanvullingsreserves meer aanwezig waren. In Augustus 1918 werden niet minder dan 22 divisies opgelost, terwijl de gevechtssterkte der andere somtijds ver beneden de organieke sterkte was gedaald. De geest der Duitsche troepen was sterk achteruit gegaan: vele verlofgangers vonden den weg niet meer naar het front, het aantal „vermisten” nam bedenkelijke verhoudingen aan; de verslappende

invloed van de propaganda der onafhankelijke socialisten begon tot de fronttroepen door te dringen. In één woord: het Duitsche leger was „versiegt”.

En hoewel ook de Fransche en Britsche legers enorme verliezen leden, zij vonden een compensatie in de toestrooming van de Amerikaansche legers.

3 September 1918 gaf Maarschalk FOCH zijn „directive” voor den aanval op de Hindenburgstelling. Op schets No. 1 zijn de gevechtvakken der verschillende legers aangegeven. Uit deze schets moge o.a. blijken, dat deze gevechtvakken naar het Oosten eenigszins convergeren; dit vindt zijn oorzaak echter in de geleidelijke versmalling van het front; voorts zien we bijv. bij het 3e Fransche leger een versmalling van het gevechtvak, hetgeen weer leidt tot een verbreeding van het gevechtvak van het 1e Fransche leger.

II. *Het 1e Fransche leger.* (Commandant de generaal DEBENEY.)

In het begin van de maand October 1918 forceert het 1e Fransche leger — waarvan we de handelingen in het bijzonder zullen volgen — links gesteund door het IVe Britsche leger, de Hindenburgstelling en maakt zich meester van St. Quentin.

10 October 's avonds, tijdens de daarop gevolgde vervolging, is het 1e leger met zijn linkervleugel en zijn centrum gestooten op een ernstigen weerstand over het front Bois de Riquerval—Bernot—loop van de Oise vóór Mont d'Origny (zie schets No. 2). De rechtere vleugel van dit leger drijft den vijand nog terug in het Bergland van St. Gobain (schets No. 1).

Tusschen 11 en 15 October ontwikkelen zich in de omgeving van Mont d'Origny, van Bernoville en de Hoeve Rethueil (schets No. 2) een serie plaatselijke gevechten, teneinde de waarde van den aldaar onderonden weerstand vast te stellen en zich meester te maken van de noodige steunpunten voor den aanval (inleidende gevechten), terwijl de rechtere vleugel zijn beweging voortzet, totdat hij ten slotte, bij het bereiken van de Serre, eveneens tot stilstand wordt gedwongen. Op dit oogenblik is het 1e leger over zijn geheele front voor een sterken en aaneengesloten weerstand aangekomen.

III. *Het Duitsche leger.*

Na zijn échec in de Hindenburglinie is de vijand (het IIe en XVIIIe Duitsche leger) met een draaipunt in de omgeving van La Fère—Moy, in N.O. richting teruggetrokken op een *in der haast georganiseerde* stelling aan de Oise (van Ribémont af) en in de omgeving van Aisonville—Bernoville. Meer Zuidelijk is het VIIe Duitsche leger, dat door den vooruitgang der Franschen in Champagne met omsingeling werd bedreigd, teruggegaan op de Serre.

Aldus gedekt door de moerassen van Sissone (schets No. 1), de Serre en de Midden-Oise en in het Noorden stevig aangeleund aan

de dorpen Hauteville, Bernoville en het Forêt d'Andigny, maken de Duitschers zich gereed een ernstigen weerstand te bieden.

De tweede slag bij Guise gaat beginnen.

Uit het voorafgaande moge blijken, dat het hier dus geen handeling betreft uit den stellingoorlog: De bewegingsoorlog is in vollen gang¹⁾. Hier staan bovendien zegevierende aanvallers, met een hoog moreel, tegenover sterk verzwakte en gedemoraliseerde verdedigers, tot wien reeds het besef begint door te dringen, dat zij vechten voor een verloren zaak²⁾. Niettemin is de houding dezer troepen op sommige oogenblikken nog bewonderenswaardig geweest.

IV. *De tweede slag bij Guise.*

1. *Toestand bij het 1e Fransche leger op 16 October.*

Den 16en October beslaat het 1e Fransche leger, links aangeleund aan het IVe Britsche leger, een front van een 50-tal KM. tusschen het Forêt d'Andigny en Crécy-sur-Serre; de voorste lijn loopt over de hoeve Retheuil (4 KM. Z.O. Bohain), Bernoville (n.i.), Hauteville (n.i.), langs den rechteroever van de Oise tusschen Mont d'Origny en Travecy, vervolgens langs de Serre tusschen Achéry en Crécy-sur-Serre. Het is er in geslaagd op den linkeroever van de Oise, ten N. van Mont d'Origny, een klein bruggenhoofd te vormen, zonder zich echter van deze plaats te kunnen meester maken. Tusschen Achéry en Anguilecourt is het aan enkele afdeelingen gelukt zich op den Noorderlijken oever van de Serre te nestelen.

Het gevechtvak van het 1e leger is aangegeven op schets No. 2.

De middelen, waarover het leger, resp. de L.Kn. beschikken, kunnen achtereenvolgens blijken uit de schetsen No. 3, 4 en 5³⁾.

Er zij op gewezen, dat het 20e L.K. eerst later (bij de tweede phase) aan de operaties deelneemt.

2. *Het aanvalsplan van het 1e Fransche leger.*

In het kader van de in gang zijnde offensieve operaties op het front van de Legergroep Fayolle, waarvan het 1e leger deel uitmaakt, heeft de Commandant van dit leger een opdracht ontvangen, die in hoofdtrekken hierop neerkomt:

in de richting Guise—la Capelle voorwaarts gaan, in nauwe verbinding met het IVe Britsche leger, dat zelf moet marcheeren in de richting Wassigny—Avennes;

tevens den vooruitgang van het 10e Fransche leger in de richting

1) Kolonel MOYRAND noemt den slag bij Guise: „Le type d'une bataille en rase campagne avec des moyens normaux”.

2) Van 4 op 5 October roept de Duitse regeering de tusschenkomst van de Zwitsersche regeering in ter overhandiging van een vredesnota aan President WILSON.

Er waren divisien, waarvan de sterkte der infanterie-regimenten wisselde tusschen 110 en 150 man.

3) Opgemerkt zij, dat de verdeeling van de middelen in de L.Kn. en de breedten der gevechtvakken der Divn. niet op deze schetsen zijn weergegeven.

Laon—Marle vergemakkelijken door den weerstand des vijands in de lijn Serre—Sissone te omvatten.

Op grond van deze opdracht verstrekt de C. van het 1e leger den 11en October een persoonlijke, geheime instructie aan de commandanten der L.Kn., waaruit het aanvalsplan kan blijken. Dit plan omvat twee fasen:

- a. de ontplooiing van het leger ten N. van de Serre;
- b. de algemeene voorwaartsche beweging in de richting van la Capelle.

a. *De eerste phase.*

Zooals uit schets No. 2 moge blijken, staat op 16 October het front van het 1e leger schuin op de richting, waarin het moet voorwaarts gaan, terwijl anderzijds het centrum en de rechtervleugel vast zitten voor de Oise en de Serre.

Het eerst noodige is dus, dat het beloop van het front ongeveer loodrecht op de marschrichting worde geplaatst, waartoe:

de Oise en de Serre door het centrum en den rechtervleugel worde overschreden;

het leger vervolgens met het front N.O. worde ontwikkeld.

Dit vormt dus het eerste doel en tevens wordt daardoor voldaan aan de opdracht om de lijn Serre—Sissone te omvatten.

Intusschen levert het in front forceeren van de Oise en de Serre een zeer moeilijke operatie op; zij kan blijkbaar vergemakkelijkt worden door eerst den linkervleugel van het leger zoover mogelijk in de richting van Guise naar voren te brengen. Daardoor zal de vijand in den zak, gevormd door Oise en Serre, nog meer worden bedreigd met omvatting, terwijl dan bovendien 's vijands achterwaartsche verbinding Guise—la Capelle aan groot gevaar bloot staat. Deze manoeuvre zal te meer kans van slagen hebben, als zij samengaat met de aanvallen van het Britsche leger tusschen Sambre en Schelde.

In dezen gedachtengang geeft de eerder genoemde instructie van 11 October dan ook de navolgende algemeene aanwijzingen voor de uitvoering van de eerste phase:

de beide linker L.Kn. (15 en 36) zullen aanvallen in verbinding met het IVe Britsche leger, teneinde zoodra mogelijk het défilé van de Noirieux, gelegen tusschen het forêt d'Andigny en den elleboog van de Oise, te doorschrijden;

op hun rechtervleugel zal het 31e L.K., door uitbreiding van het bruggenhoofd van Mont d'Origny, op den linkeroever van de Oise overgaan en richting Guise marcheeren, teneinde den weg te banen voor het 8e L.K., dat nog vast zit voor Oise en Serre;

het 8e L.K. heeft uitsluitend opdracht den vijand op den linkeroever van de Oise te volgen, als de omvatting of de bedreiging daarmede door de andere L.Kn. hem tot den terugtocht zal dwingen; het L.K. zal verbinding houden met het 10e leger.

Om kort te gaan, kiest dus de C.-1e leger in zijn gevechtvak, waarin het leger een front van ongeveer 50 KM. beslaat, het aanvalsvak ter breedte van 7 tot 8 KM. op zijn linkervleugel; met den hoofdaanval worden dus belast het 15e en het 36e L.K.;

een nevenaantal heeft plaats door het 31e L.K. op Mont d'Origny en heeft ten doel eenerzijds de bres, die gevormd zal worden door het 15e en het 36e L.K., te vergrooten, anderzijds den weg te openen voor het 8e L.K.; het 31e L.K. beslaat een front van ongeveer 12 KM.;

in het Zuiden ten slotte voor het 8e L.K. een plaatselijke aanval op Anguilecourt, om zijn lateren vooruitgang voor te bereiden, welke echter in hoofdzaak de vrucht moet zijn van de successen der overige L.Kn.; het 8e L.K. beslaat een front van ongeveer 35 KM.

De toestand is schematisch weergegeven in schets No. 3; daaruit blijkt tevens de verdeling van de middelen. Duidelijk komt in deze grafiek tot uiting:

1e. dat de verdeling van de middelen en de breedten der gevechtvakken van de L.Kn. een getrouwe afspiegeling vertegenwoordigen van het aanvalsplan;

2e. dat er in het aanvalsvak van het leger een sterke concentratie van krachten plaats heeft en dan ook gestreefd is naar overmacht op dit gedeelte van het slagveld.

Beschouwen we de middelen aan artillerie, dan treffen we in het gevechtvak van het 15e L.K. o.a. 18 afdeelingen van 75 mM. aan, waarmede men, volgens onze berekening in het vorige opstel, een aaneengesloten begeleidend vuur (hetzij in den vorm van een afsluitingsvuur, dan wel van vuurconcentraties) kan vormen van $18 \times 300 \text{ M.} = 5400 \text{ M.}$; volgens de Fransche beginselen echter $18 \times 200 \text{ M.} = 3600 \text{ M.}$

Voor het 15e en het 36e L.K. vallen de aanvalsvakken en de gevechtvakken dus samen. Het 31e L.K. zal echter in zijn gevechtvak van 12 KM. een aanvalsvak van beperkte afmetingen moeten kiezen, hetgeen hier, blijkens zijn opdracht, gelegen zal zijn in de omgeving van Mont d'Origny.

De schets spreekt overigens voldoende duidelijk, zoodat we verdere gevolgtrekkingen gerust aan den lezer kunnen overlaten.

Uitvoering van de eerste phase.

Wij herinneren er dan aan, dat de bevelen door den Leger-C. waren gegeven op 11 October. *Eerst 6 dagen later*, den 17en October, om 5.50, gaat het 1e leger tot den aanval over. Op het front van het 15e en het 36e L.K. reageert de vijand hevig, in het bijzonder tegenover het 36e L.K., dat slechts weinig vooruit komt. Op schets No. 2 is het in den avond van den 17en October bereikte front aangegeven.

Aan de Oise heeft het 31e L.K. een gedeelte van Mont d'Origny bezet, zonder echter op den linkeroever te kunnen deboucheeren.

Zuidelijker heeft het 8e L.K. eenigen vooruitgang gemaakt ten N. van de Serre in zijn plaatselijke operatie tegen Anguilmont.

Slaan we een blik op de resultaten van den eersten dag, dan treft ons de betrekkelijk geringe winst, die hij opleverde, in aanmerking nemende den geweldigen inzet van krachten door de Franschen en den ongunstigen toestand der Duitschers! Bij het 15e L.K. een vooruitgang van gemiddeld 2 KM.!

De aanval wordt den 18en October bij het aanbreken van den dag hervat. Ten N. van de Oise kan de vijand, die den vorigen dag sterk geschokt is, geen weerstand bieden aan den druk van de hernieuwde aanvallen; in den namiddag verovert het 15e L.K. het forêt d'Andigny in samenwerking met het IVe Britsche leger, dat Wassigny heeft genomen. Het 36e L.K. maakt zich eindelijk, na hevige gevechten, meester van Bernoville, Aisonville en Grougis.

In den nacht van 18 op 19 October bereiken de voorste troepen van het 15e L.K. het kanaal van de Sambre.

Aan de Oise belet de heftige tegenstand van den vijand, welke nog begunstigd wordt door het wassen van de rivier, het 31e L.K. om te deboucheeren.

Zuidelijker ontruimt de vijand, tengevolge van den druk, uitgeoefend door het 15e en het 36e L.K., het terrein tusschen Serre en Oise; het 8e L.K. volgt en bereikt den 18en des avonds de lijn Séry-les-Mézières, Surfontaine, Renansart, Catillon du Temple.

In den loop van den 19en wordt het kanaal van de Sambre tusschen Oisy en Noyales bereikt. Op den linkeroever van de Oise vallen Lucy en Ribémont in handen der Franschen; maar weldra stuiten zij in de lijn hoogte 120 (Z. van Origny—Ste Bénoite), Villers-le-See, hoeve Ferrières, Catillon du Temple op een sterken weerstand, die een einde maakt aan den gemakkelijken vooruitgang van den vorigen dag.

Hoewel het aan het 31e L.K. niet gelukt is op den linkeroever van de Oise te deboucheeren, is het beoogde doel toch bereikt; het 8e L.K. heeft ruim voet gezet ten N. van de Serre; de ontplooiing van den rechtervleugel van het leger daar ter plaatse is verzekerd. De eerste phase van het gevecht is geëindigd.

Wij wijzen er op, dat voor het bereiken van dit resultaat 4 volle dagen noodig zijn geweest!

b. De tweede phase.

De tweede phase van het aanvalsplan van den C-1e leger omvatte, zooals uit het voorgaande kan blijken, de algemeene voorwaartsche beweging in de richting van la Capelle.

Er kan reeds gebleken zijn, dat de instructie van 11 October geen aanwijzingen inhield voor de uitvoering van de tweede phase. We vestigen hierop in het bijzonder de aandacht, omdat in sommige bevelen bij tactische oefeningen met de uitvoeringsbepalingen wel eens te ver wordt vooruit gegrepen. In het punt der bevelen, handelende over het *aanvalsplan*, mag de algemeene gedachte, welke daaraan ten grondslag

ligt, worden aangegeven (bijv. verdeling in fasen); bij de uitwerking is het echter geraden niet verder te gaan dan practisch uitvoerbaar wordt geacht.

In het stadium, waarin het gevecht thans is gekomen, is het mogelijk om, op grond van den eigen toestand en de verkregen inlichtingen omtrent den vijand en het terrein, juist omljnde bevelen voor de volgende phase te geven.

De C.-1e leger komt tot de gevolgtrekking, dat het tusschen Lucy en Oisy, alwaar de vijand gedekt is door de Oise en het kanaal, moeilijk zal zijn dezen door een frontaanval terug te dringen; bovendien is hij daar ter plaatse, door de vooraf gegane aanvallen, in het bijzonder op zijn hoede; het grootste deel zijner middelen heeft de vijand aldaar opgesteld.

De C.-1e leger besluit nu om de tweede phase in 2 opeenvolgende gedeelten te doen plaats hebben:

1e. door den rechtervleugel van het leger een stoot te doen uitvoeren op den linkeroever van de Oise in de richting van Audigny; daartoe zal die vleugel versterkt worden met het 20e L.K. Hiermede wordt beoogd:

eenerzijds de verdediging van de Oise boven Mont d'Origny, benevens de lijn van de Serre (boven Mesbrecourt), waartegenover het 10e leger is vastgelopen, te doen vallen;

anderzijds den voorgenomen aanval op het kanaal van de Sambre en op de Oise in de omgeving van Guise te vergemakkelijken;

2e. als deze operatie succes heeft, den aanval op het kanaal van de Sambre en op de boven-Oise door den linkervleugel van het leger te doen plaats hebben, om vervolgens den algemeenen marsch in de richting van la Capelle voort te zetten.

Ter wille van de duidelijkheid zullen deze beide gedeelten van de tweede phase resp. worden aangeduid met tweede en derde phase.

Een instructie van C.-1e leger van 18 October geeft aan de L.K.Cn. de noodige aanwijzingen voor de uitvoering van de tweede phase:

het 20e L.K. (dat bevel heeft ontvangen om in te schuiven tusschen het 8e en het 31e L.K.) en het 8e L.K. zullen krachtig in N.O. richting doorstooten en als eerste doel nemen de stelling des vijands, welke gemeld is tusschen Origny—Ste Benoite, Villers-le-Sec en Mesbrecourt;

het 31e L.K. zal gaandeweg zijn bruggenhoofd van Mont d'Origny uitbreiden, teneinde in staat te zijn snel te deboucheeren, als de actie van het 20e L.K. zich N.O. van Ribémont zal doen gevoelen;

het 15e en het 36e L.K. zullen den overgang over het kanaal in dier voege voorbereiden, dat zij op het eerste bevel kunnen voorwaarts gaan.

De verdeling van de middelen en de breedte der gevechtvakken der L.Kn. kunnen blijken uit schets No. 4.

Vergelijken we deze met de vorige, dan blijken er heel wat veranderingen en verschuivingen te hebben plaats gehad.

De hoofdaanval op den rechtervleugel teekent zich weer duidelijk af; intusschen zal het opvallen, dat bij het 8e en het 20e L.K. de middelen aan artillerie (in het bijzonder voor wat betreft de 75 mM.) niet overeenstemmen met de breedte der gevechtsvakken van die L.Kn. In dit geval heeft C.-1e leger zijn aanvalsvak dan ook beperkt tusschen de Peron en een lijn in N.O. richting langs de noordzijde van Pleine-Selve (breedte aanvalsvak 9 tot 10 KM.). Het aanvalsvak grijpt hier dus over 2 L.Kn. Het spreekt vanzelf, dat de Cn. dier L.Kn. hun middelen (in het bijzonder aan artillerie) in genoemd aanvalsvak concentreeren.

Uitvoering van den aanval.

Den 20en en 21en October hebben het 8e en het 20e L.K. door inleidende gevechten den vijand teruggeworpen uit de lijn Catillon-du-Temple, Renansart, Séry-les-Mézières. (Voor den toestand op 24 October zie schets No. 2.)

De eigenlijke aanval, welke aanvankelijk op 23 October was bepaald, wordt den 24en, na een hevige voorbereidende beschieting, om 14.00 ingezet; hij levert slechts beperkte resultaten op.

Den 25en October wordt de aanval hervat; het 20e L.K., gesteund door een comp. vew., verovert Villers-le-Sec; het 8e L.K. neemt de hoeve Ferrières; op sommige punten van het slagveld toont de vijand neiging tot wijken.

Den 25en en 26en October wordt de aanval krachtig voortgezet, totdat hij den 27en October stuit in de lijn: sluis van Grand Verly, 1500 M. West van Guise, een lijn 800 M. West van den weg Guise—le Hérie la Viéville, 1 KM. West van Faucouzy, Monceau-le-Neuf, Pargny-les-Bois.

De 28e en 29e October worden gebruikt voor inleidende gevechten en het aantrekken van artillerie en munitie ten behoeve van den aanval op den nieuwen weerstand, welke voor den 30en October wordt voorgenomen.

Intusschen gaat deze aanval, door veranderde omstandigheden, welke hieronder worden vermeld, niet door.

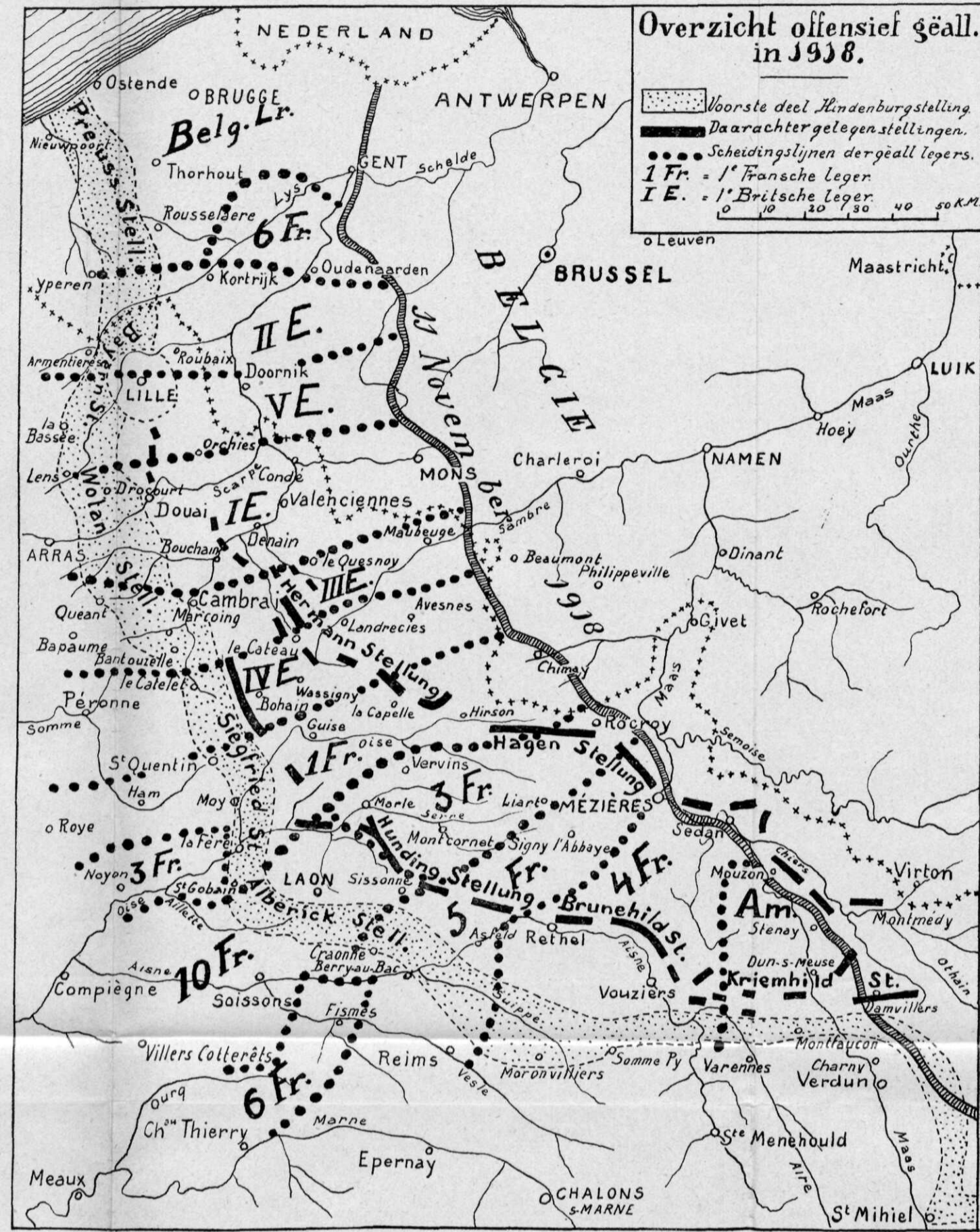
c. De derde phase.

Toen den C.-1e leger bleek, dat de Britsche legers, waarmede zijn leger moest samenwerken, hun voorbereidingen zoover hadden getroffen, dat zij den 4en November de Sambre zouden kunnen forceeren, besluit hij zijn hoofdaanval weer naar zijn linkervleugel te verleggen. Bovendien hebben zijn laatste aanvallen den vijand er toe gedwongen krachten van het Sambre-kanaal weg te nemen, zoodat de overgang daarvan, welke den 18en October nog moeilijk werd geoordeeld, thans uitvoerbaar schijnt.

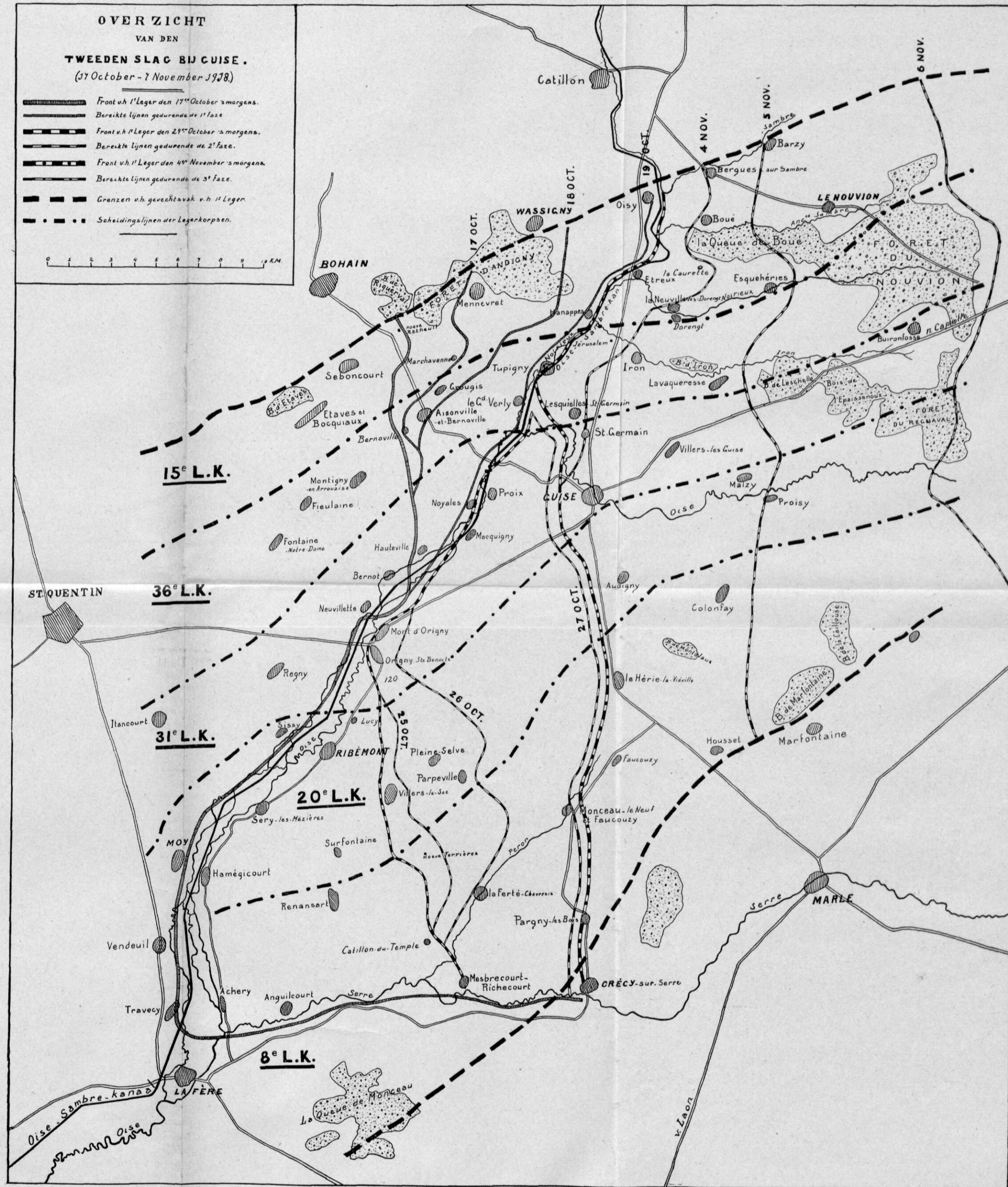
Den 31en October worden de noodige bevelen uitgegeven voor den aanval op 4 November.

De verdeeling van de middelen en de breedte der gevechtsvakken van de L.Kn. mogen blijken uit schets No. 5.

Schets N° 1.

Schets N° 2.

Tweede slag bij Guise. Schematisch overzicht van de verdeling der middelen.

Schets N° 3. 17 October.

Nr. L.K.	Zwaarte Art. ^{ie}	75 m. M.	Div. in voorste lijn
15.	73 Art.	20 m. M.	46
36.	13 Art.	12 m. M.	152
31.	11 Art.	12 m. M.	31
8.	8 Art.	12 m. M.	35

Legerres. Div. N° 47, 60, 166.

Schets N° 4. 24 October.

Nr. L.K.	Zwaarte Art. ^{ie}	75 m. M.	Div. in voorste lijn
15.	10 Art.	6 m. M.	123
36.	10 Art.	9 m. M.	15
31.	10 Art.	9 m. M.	66
20.	9 Art.	18 m. M.	47
8.	8 Art.	15 m. M.	37

Legerres. Div. N° 51, 166, 169.

Schets N° 5. 4 November.

Nr. L.K.	Zwaarte Art. ^{ie}	75 m. M.	Div. in voorste lijn
15.	19 Art.	18 m. M.	51
36.	12 Art.	18 m. M.	133
31.	11 Art.	12 m. M.	34
20.	8 Art.	9 m. M.	153
8.	8 Art.	9 m. M.	37

Legerres. Div. N° 126, 35, 169, 1 Reg. eew.

Ook hierbij teekent zich weer de hoofdaanval op den linkervleugel bij het 36e en het 15e L.K.; de fronten dezer L.Kn. zijn echter weer te groot voor de middelen, waarover zij beschikken; daarom kiest bijv. C.-15e L.K. een beperkt aanvalsvak op zijn noordelijken vleugel bij de 66e Div., die voor een front van ongeveer 2 KM. o.a. 8 afdeelingen van 75 mM. boven zijn organieke artillerie ontvangt.

Uitvoering van den aanval.

Den 4en November om 5.45 zetten het 15e en het 36e L.K. hun aanval in.

Bij het 15e L.K. worden de linkervleugel en het centrum (66e en 46e Div.) in het begin opgehouden door de hevige tegenvoorbereidingsvuren van den vijand; het is onmogelijk om de loopbruggen uit te werpen, zoodat de vóórbataljons gebruik moeten maken van drijfzakken.

Daarentegen maakt de rechtervleugel van dit L.K. (123e Div.), evenals het 36e L.K., goede vorderingen.

Tegen 12.00 is het kanaal over het geheele front van het 15e en het 36e L.K. overschreden.

De in de volgende dagen bereikte lijnen blijken voldoende uit schets No. 2.

Den 5en November begint de vijand den terugtocht over het geheele front.

Den 6en November bereikt de Fransche cavalerie la Capelle, den 7en November Hirson.

In den avond van dezen dag meldt zich ERZBERGER vóór het Fransche 1e leger om te onderhandelen over een wapenstilstand.

De tweede slag bij Guise is geëindigd; het 1e Fransche leger heeft aan de gestelde opdracht voldaan.

V. Samenvatting.

Wij zijn met dit voorbeeld uit de krijgsgeschiedenis gekomen aan het einde van onze artikelenreeks en hopen hiermede te hebben bereikt, dat sommige begrippen betreffende de moderne tactiek weer duidelijker spreken. We zijn er ons ten volle van bewust, dat we voor velen der lezers geen nieuwe gezichtspunten openden. Niettemin, gelet op de ervaring, kwam het ons dienstig voor als slot de werkelijkheid, al ligt deze reeds 12 jaar achter ons, weer eens aan het woord te laten. Zij laat immers geen ruimte voor optimistische fantasieën; zij toont aan de kracht van de verdediging en laat ons zien welk een geweldige macht aan middelen er noodig is om een aanval, zelfs tegenover een sterk geschokten vijand, te doen slagen.

Sedert dien zijn er nog geen factoren in het spel gekomen, welke andere mogelijkheden hebben geschapen!

Vanwaar dus . . . doch we laten, mede met het oog op de plaatsruimte, verdere gevolgtrekkingen liever ter overdenking aan de lezers over.

De operatiën in Oost-Pruisen van 1 Augustus tot 15 September 1914.

Een krijgsgeschiedkundige strategische studie,

DOOR

J. J. C. P. WILSON,

Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar bij de Hoogere Krijgsschool.

(Vervolg en slot van blz. 413).

VII. De operatiën der Russen.

De strategie der Russen behoeft wèl een verklaring. In het volgende zal deze in groote trekken worden gegeven.

Frankrijk had er groot belang bij, dat Rusland *snel* en *krachtig* tegen Duitschland optrad. Voor Rusland lag het zwaartepunt der operatiën evenwel op het Galicische front. *Voorloopig* was Oostenrijk-Hongarije de gevaarlijkste vijand, daar men vermeende te moeten aannemen, dat deze vijand onder leiding van Generaal CONRAD VON HÖTZENDORFF offensief zou optreden.

De Russische legerleiding besloot daarom met de hoofdkrachten tegen laatstgenoemd land te opereeren en tegen Duitschland zoo sterk mogelijke nevenkrachten in te zetten ¹⁾.

Rusland had sedert 1910 een deel der garnizoenen uit West-Polen, die bij een concentrischen aanval uit Galicië en Oost-Pruisen zeer gevaarlijk lagen, opgeheven en gaf daardoor een zeer voordeelige concentratieopstelling prijs. De in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije sneller verloopende mobilisatie en concentratie dwongen er evenwel toe.

Het Russische operatieplan beoogde:

- 1e. het terugwerpen van het Oostenrijk-Hongaarsche leger over de Karpathen en van de Deutsche troepen achter den Weichsel;
- 2e. *daarna* een aanval door het Silezische mijnbekken in de richting Berlijn.

De Russische legerleiding rekende op de aanwezigheid van 3 tot 6 Deutsche korpsen in Oost-Pruisen en concentreerde zelf in 1914 de volgende krachten (met inbegrip der reserve-divisiën):

tegen Duitschland 30 divisiën en 9½ cav. divisie;

tegen Oostenrijk-Hongarije 48½ divisie en 18½ cav. divisie;

tegen Roemenië en in het binnenland 12½ divisie en 3 cav. divisiën.

Voorts stonden nog 23½ divisie en 6½ cav. divisie in Siberië, Turkestan en Kaukasië.

¹⁾ Althans in geval A (Austria), d.w.z., indien Duitschland zijn hoofdkrachten tegen Frankrijk concentreerde; mocht Duitschland evenwel met het gros zijner legers in het Oosten optreden, dan zou Rusland een plan G (Germania) uitvoeren (hoofdkrachten tegen Duitschland, zwakkere deelen tegen Oostenrijk-Hongarije).

Tegen Oost-Pruisen trad de Legergroep SHILINSKY op, bestaande uit het 1e of Njemenleger en het 2e of Narewleger.

De aanval zou 14 Augustus worden ingezet.

De samenstelling der legers bij de concentratie was:

Njemenleger: III R.K., IV R.K., XX R.K.,

5e Scherpsch. Brig.,

7 res. divn. (53, 54, 56, 57, 68, 72, 73), die eerst later zouden aankomen. Drie hiervan zouden de kustverdediging voeren.

1 R.G.C.D., 2 R.G.C.D., 1 R.C.D., 2 R.C.D., 3 R.C.D.,

1 R.C.Brig.

Dus 13½ divisie en 5½ cav. divisie.

Narewleger: II R.K. ¹⁾, VI R.K., XIII R.K., XV R.K. en XXIII R.K.,

1e Scherpsch. Brig.,

4 res. divn. (59, 76, 77, 79), die eerst later zouden komen,

4 R.C.D., 5 R.C.D., 6 R.C.D., 15 R.C.D.

Dus 14½ divisie en 4 cav. divisien.

Concentratie: Zie schets 1.

De vorming van het 9e Leger bij Warschau (Garde, I R.K. en XVIII ²⁾ R.K. en 2 cav. divn.) was voorbereid. Dit leger trad onder de bevelen van Generaal SHILINSKY. De korpsen zouden tusschen 11 en 26 Augustus ter plaatse komen.

Aan Russische zijde rekende men er op in Oost-Pruisen 100 bataljons (4 korpsen) aan te treffen. De eigen sterkte bedroeg op 12 Augustus: 208 bataljons en 228 escadrons.

De Russische legerleiding beval om snel offensief in Oost-Pruisen op te treden.

Op 13 Augustus gaf Generaal SHILINSKY een directieve uit, waarin als taak van het 1e en 2e Leger werd vermeld „het doen van den beslissenden aanval, teneinde den tegenstander vernietigend te slaan, hem van Koningsbergen af te snijden en hem den terugtocht naar den Weichsel te beletten”.

Het 1e Leger moest op 16 en 17 Augustus de grens overschrijden en „na den overgang over de Angerapp den linkervleugel der Duitschers diep omvatten, teneinde hen van Koningsbergen af te snijden”.

Het 2e Leger moest op 18 en 19 Augustus over de grens trekken en naar de lijn Lötzen—Ortelsburg oprukken (II R.K. van Augustow naar het Westen ter dekking van Grodno) en naar Rastenburg—Seeburg doorstooten ³⁾, hierbij rekening houdend met een Duitschen aanval uit de richting Allenstein.

Thans de uitvoering.

Uit den stoot van de troepen van XVII A.K. op 12 en 13 Augustus naar Mlawa trok Generaal SHILINSKY de conclusie, dat sterke Duit-

¹⁾ Kwam na 22 Aug. tot het Njemenleger te behooren.

²⁾ Op schets no. 1 staat abusievelijk „XVII”.

³⁾ Dus onmiddellijk Westelijk van de merenlinie.

sche krachten veel Westelijker stonden, dan hij vermoedde¹⁾. Hij verlangde nu den linkervleugel van het 2e Leger met troepen van het 9e Leger en wel het reeds aangekomen I R.K. Later zouden de 5 R.C.D. en het R.G.K. volgen. I R.K. werd aangezet in de richting Soldau en ingedeeld bij het 2e Leger.

Bij het Njemenleger deden de 1 R.C.D. en deelen der 5e Scherpsch. Brig. een stoot naar Marggrabowa, dien Generaal v. PRITZWITZ als een werkelijken opmarsch beschouwde.

16 Augustus bereikte dit leger de grens. De sterkte bedroeg Noord. van de Romintensche heide 5 divisiën en 4½ cav. divisie, Zuid. van die heide 1½ divisie en 1 cav. divisie.

Men wist, dat de I C.D. en het I A.K. resp. bij Pillkallen en Stallupönen stonden en *vermoedde* de rest der Duitschers achter de Angerapp en de merenlinie (het resultaat van de opheldering van 5½ cav. divisie).

Bij Stallupönen streden III R.K. en XX R.K. (gedeeltelijk); Noordelijk rukten de rest van XX R.K. en het cavaleriekorps (4 divisiën) op.

De vervolging na het gevecht bij Stallupönen werd bewust te laat ingezet; zij geschiedde slap, daar de Russische troepen sterk onder den indruk van het geleverde gevecht waren.

Voor 20 Augustus gelastte RENNENKAMPF om slechts op te rukken, indien dit zonder ernstige gevechten mogelijk was (vermoeide troepen; regeling aan- en afvoer). Toen was het initiatief echter al aan Duitsche zijde en begon de slag bij Gumbinnen.

Omtrent de krachtsverhouding gedurende en den toestand der Russische troepen na dien slag werd reeds op blz. 294 een en ander medegedeeld.

Toen de Duitsche terugtocht op 21 Augustus werd vastgesteld, was RENNENKAMPF er van overtuigd, dat de Duitschers achter de Angerapp opnieuw weerstand zouden bieden. Want nu was ten tweeden male de tegenstander, na een flinken klap te hebben gegeven, verdwenen! Daarom wenschte hij voorzichtig op te treden en eerst in zijn dooreengeslagen leger de verbanden te herstellen. Op 21 Augustus gebeurde er dan ook niets. *Zelfs het cavaleriekorps ging niet vooruit* (en dat nog wel, terwijl Generaal RENNENKAMPF generaal der cavalerie was!). Hij meldde op 20 Augustus: „Vijand over het geheele front afgewezen; *hij ging eenige wersten terug en groef zich in.*”

Eerst op 22 Augustus bemerkte men, dat de Angerapplinie onbezet was; eerst op 23 Augustus ging het leger weer voorwaarts, maar met het idée préconçue in het hoofd van zijn Chef, dat de Duitschers in de linie Deime—Alle—Omet stonden. Inmiddels was een reserve-divisie bij het leger aangekomen; ook II R.K. kwam onder RENNENKAMPF'S bevelen (totaal 9½ divisie en 5½ cav. divisie); 4 res. divisiën werden aangevoerd.

¹⁾ Dit moest een Duitsche aanval doen inzien aan een Chef, die over 9½ cavaleriedivisie beschikte!

In den *avond van den 23en Augustus ging de Russ. cavalerie* over de Inster en bereikte zij Angerburg.

Bij het Narewleger waren de korpsen naar het Westen verschoven. Dit kostte een dag; zij overschreden eerst 20 Augustus de grens. De reserve-divisiën bleven in de Narewvestingen.

Men wist, dat XX A.K. te Gilgenburg e. o. stond en vermoedde XVII A.K. Westelijk daarvan (de stoot naar Mlawa!).

Inmiddels was het Duitse L.W.Korps Woysch Polen binnenge-rukt. De Russische legerleiding, bevreesd voor een aanval op Warschau, beval thans, dat het 9e Leger in de Weichselvestingen moest blijven. Het I R.K., ingedeeld bij het 2e Leger, bleef evenwel daarbij ingedeeld, doch mocht niet verder dan Soldau oprukken¹⁾.

Een groot verschil met de handelwijze van VON HINDENBURG, die nevenfronten tot het uiterste durfde te ontblooten.

De macht van SAMSONOW werd derhalve wel verminderd en telde nog 4 korpsen en 3 cav. divisiën. Men achtte dit evenwel voldoende om de Duitschers tegenover RENNENKAMPF in den rug te vallen.

Het Narewleger rukte op 21 en 22 Augustus over een front van 80 KM. op in N.W. richting, dus niet meer langs de meren in Noord. richting. De N.W. richting scheen bijzonder gunstig voor het afsnijden van de Duitse verbindingen, terwijl het 2e Leger kon profiteeren van de spoorlijn Warschau—Mlawa.

Toen waren de Russische troepen al vermoeid; bovendien was de verpleging slecht geregeld.

Voor 23 Augustus hield SAMSONOW zijn vleugelkorpsen (VI rechts en I links) om onbekende redenen terug en rukten dus slechts 3 korpsen (XIII, XV en XXIII) verder. Het geheel werd rechts beveiligd door 4 R.C.D. en links door 6 R.C.D. en 15 R.C.D., die ophelderen moesten en die de spoorbaan Allenstein—Deutsch Eylau moesten vernielen.

Het XV R.K. stootte dien dag op XX A.K. Oost. van Gilgenberg.

Op 23 Augustus vernam Generaal SHILINSKY eerst, dat de Angerapp-linie ontruimd was. De vlucht der bevolking wees op een ontruiming van Oost-Pruisen.

SHILINSKY twijfelde niet meer aan het teruggaan van het VIIIe Leger. Hij beval, dat het Narewleger energiek moest aanvallen onder echelonnering van zijn linkervleugel en uiterlijk 25 Augustus de lijn Sensburg—Allenstein moest bereiken.

Het Njemenleger hield na 20 Augustus ... 2 rustdagen en mar-cheerde van 23 t/m 26 Augustus 80 KM. voorwaarts. Elken avond

¹⁾ Hoofddopdracht van het korps was: Dekken van het 2e Leger tegen Thorn.

groef men zich in. De cavalerie stond voor een belangrijk deel Noord. van de Pregel. ¹⁾

Generaal SAMSONOW rukte in een zeer breed front op en zond 2 cav. divisieën over Lautenburg vèr Oost-Pruisen in om het verslagen VIIIe Leger in den rug te vallen. Zij strandden aan de grens!

Bij de gevechten op 23 en 24 Augustus tegen XX A.K. gebeurden onbegrijpelijke dingen: Het XIII R.K. marcheerde eerst 15 KM. voorwaarts, teneinde XV R.K., dat in gevecht was, te steunen en liep daarna denzelfden weg terug. Slechts het VI R.K. bereikte zijn marschdoel.

Generaal SHILINSKY heeft SAMSONOW herhaaldelijk gewezen op diens te breede opmarschfront. Toen evenwel SAMSONOW, na den strijd op 23 en 24 Augustus *en na het terugnemen van den linkervleugel van XX A.K.*, den vijand op den terugtocht waande en zijn korpsen naar links wilde samentrekken, *verbod* SHILINSKY *dit*: VI R.K. en 4 R.C.D. moesten blijven dekken tegen LÖTZEN! De operatieve macht van het Narewleger, waarover de C. de vrije beschikking had, was dus tot drie korpsen geslonken.

De bevelen van Gen. SAMSONOW voor 25 Augustus werden reeds vermeld. (Zie Juli-aflevering).

De troepen waren oververmoeid, de aan- en afvoer stuitte op zeer veel moeilijkheden ²⁾; de chef van den staf van het Narewleger noemde een verderen opmarsch „een avontuur”. Generaal SAMSONOW vroeg een rustdag, die evenwel werd geweigerd.

Op 25 Augustus schijnt het den Legercommandant duidelijk te zijn geworden, dat deelen van het Duitsche VIIIe Leger per trein naar het Zuidfront waren vervoerd. Het Legergroepscommando stelde toen I R.K. geheel ter beschikking van het Narewleger. *Dit korps kreeg opdracht om tot elken prijs de stelling bij Usdau te houden* en een offensieve beweging in de linkerflank van het leger te voorkomen. Het korps werd daartoe met 1 divisie van XXIII R.K., de 1e Scherpsch. Brig. en met de 6 R.C.D. en 15 R.C.D. versterkt.

Het gros van het leger (dus nog slechts 2½ korps) moest den opmarsch op 26 Augustus voortzetten om aan te vallen tegen de lijn Allenstein—Ostenrode (omvatting van den Noord. Duitschen vleugel).

Het VI R.K., dat inmiddels verslagen was ³⁾, moest naar Allenstein marcheeren. De Korpscommandant beantwoordde dit bevel met het bericht van zijn nederlaag, *doch deelde dit niet aan het nevenkorps (XIII R.K.) mede.*

¹⁾ Generaal DANILOFF verklaart RENNENKAMPF's houding — die hij uiteraard veroordeelt — uit vrees voor Koningsbergen en uit het feit, dat hij versterkingen wilde afwachten. Maar dan nog hadden m.i. de 5½ cavaleriedivisie althans de voeling met het VIIIe Leger moeten onderhouden.

²⁾ Men was te vlug te velde getrokken; vele treinvuurtuigen ontbraken.

³⁾ De afmarsch van I Res.K. en XVII A.K. naar het Zuiden was der Russische legerleiding geheel onbekend.

Ondanks den ongunstigen loop der gevechten op 26 Augustus, wilde SAMSONOW den aanval op het front Allenstein—Ostenrode op 27 Augustus voortzetten. Ook het VI R.K. moest naar Allenstein oprukken.

XIII R.K. bezette op 27 Augustus Allenstein. *Meldingen over Duitse troepen, 15 KM. O. van Allenstein, werden niet geloofd: men meende, dat deze colonnes van VI R.K. waren, want men wist bij XIII R.K. niets van de nederlaag van VI R.K.* Het korps was te vermoed om nog op 27 Augustus naar Hohenstein te marcheeren, werwaarts slechts 1 brigade oprukte; de rest volgde 28 Augustus.

Inmiddels was I R.K. bij Usdau verslagen. Usdau viel te 11.00; generaal SAMSONOW vernam dit eerst 's avonds.

De bevelen voor 28 Augustus waren echter al uit en werden niet gewijzigd. Zij gelastten aan het XIII R.K. „om het XV R.K. bij Hohenstein te hulp te snellen en met dit korps energiek aan te vallen in de richting Gilgenburg—Lautenburg, teneinde den vijand vóór het XXIII R.K. en het I R.K. in de flank en in den rug te vallen. Deze korpsen moesten hun instellingen tot iederen prijs behouden. *Een besluit, dat eerbied afdwingt* en de vraag doet rijzen, wat er van den slag bij Tannenberg zou zijn geworden, als de Duitse geest de Russische troepen zou hebben beziel, als de Russische cavalerie haar werk naar behooren zou hebben verricht en als de Korpsecommandanten hun plicht zouden hebben gedaan. Thans taste SAMSONOW in het duister en wist hij alleen, dat er een te omvatten Noordelijke Duitse vleugel was.

Zoo voltrok zich het noodlot aan het Narewleger en aan zijn commandant.

Belangwekkend is het in deze dagen de handelingen van SHILINSKY en RENNENKAMPF na te gaan.

Generaal SHILINSKY rekende op 26 Augustus op 4 Duitse groepen:

- a. in Koningsbergen ten minste 1 actief korps (I A.K.);
- b. bij Allenstein (XX A.K.);
- c. op de Westflank van het Narewleger (XVII A.K. en deelen van I Res.K. en van XIX A.K. (!));
- d. de rest in afmarsch naar den Weichsel.

Ik wijs er nogmaals op, dat deze generaal, ex-chef van den Generalen Staf, over 9½ cavaleriedivisie beschikte. Dat hij een dergelijke krachtenversnippering aan Duitse zijde aannam, getuigt voorts van een volkomen onjuist begrijpen van den Duitschen geest en de Duitse strategie.

Dientengevolge zag de generaal SHILINSKY overal vijanden en ging hij zich overal dekken, tegen Koningsbergen, tegen Thorn, tegen Lötzen.

Voor Koningsbergen werden 2 korpsen bestemd (die tegen de 1½ Duitse L.W.div. aan de Deime niets bereikten); de 2 andere korpsen van het Njemenleger moesten vervolgen naar den Weichsel, het Narewleger zou snel over Allenstein moeten doorstooten.

Ter dekking van den linkervleugel van het Narewleger werd verst. 1 R.K. aangetrokken (zie blz. 466).

RENNENKAMPF's cavalerie meldde op 26 Augustus, dat „I A.K. naar Koningsbergen en XVII A.K. naar Friedland waren afgemarcheerd en wel zoo snel, dat men geen voeling kon krijgen” (sic!).

Naar aanleiding van dit bericht werd de opmarsch van het Njemenleger, dat toch te laat zou komen, *gestaakt* en besloot RENNENKAMPF met alle vier korpsen tegen Koningsbergen op te treden. Grootvorst NICOLAAS beval evenwel, dat II R.K. (bij Lötzen) moest afmarcheeren naar Grajewo en per trein naar Warschau moest worden vervoerd. Dit bevel schijnt de inleiding te zijn geweest voor een strategische verplaatsing van de hoofdkrachten van het Njemenleger naar Westelijk-Polen, waar ook het 9e Leger reeds werd samengetrokken (begin van het groote offensief naar Berlijn!).

De ongunstige afloop der gevechten bij het Narewleger op 26 Aug. schijnt voorloopig niet bij SHILINSKY en den Grootvorst bekend te zijn geworden.

Den 27en Augustus 's avonds zag generaal SHILINSKY den gevaarlijken toestand van het Narewleger in. Hij gaf dientengevolge in den morgen van 28 Augustus aan generaal RENNENKAMPF bevel om het Narewleger te steunen door met den linkervleugel op te rukken; het II R.K. werd weer bij het Njemenleger ingedeeld.

Toen RENNENKAMPF dit bevel ontving, was het te laat.

Generaal SHILINSKY vernam eerst op 28 Augustus de nederlaag van I R.K. bij Usdau. Opnieuw werd het Njemenleger aangespoord om met de geheele cavalerie en 2 korpsen naar Allenstein te marcheeren. Aan SAMSONOW werd gelast terug te gaan naar de lijn Ortelsburg—Mlawa.

29 Augustus, toen aan SHILINSKY werd gemeld, dat het Narewleger „terugtrok” naar de grens, werd aan RENNENKAMPF bevolen om den *thans overbodigen* (!) opmarsch van zijn korpsen (die juist begonnen was) te staken!

Doch in den nacht van 29 op 30 Augustus, toen de Legergroepscommandant vernam, dat het Narewleger was omsingeld, kreeg RENNENKAMPF wederom bevel voorwaarts te gaan, thans alleen met de cavalerie. Tevens werden de offensieve bewegingen van I R.K. tegen Neidenburg en van VI R.K. tegen Ortelsburg gelast.

Maar reeds in den morgen van 30 Augustus zag SHILINSKY het „wanhopige” van de pogingen in en gelastte het afbreken daarvan (deze bevelen bereikten de betrokken troepen *niet* of wel eerst, nadat zij al uit zichzelf den terugtocht hadden aanvaard).

De grootste verantwoordelijkheid voor de nederlaag bij Tannenberg rust niet op de nagedachtenis van generaal SAMSONOW, die ongetwijfeld

een man van wil en van karakter was, doch die werkte onder een niet voor zijn taak berekenden Chef, naast een Legercommandant, die zijn cavaleristische afkomst oneer aandeed, en met troepen en Korpscommandanten, die zijn bevelen niet of verregaand onvoldoende uitvoerden.

Op 31 Augustus nam Generaal SHILINSKY zijn troepen terug: I R.K. naar Nowo-Georgiewsk, de rest van het 2e Leger ten Zuiden van de Narew. Het Njemenleger moest zich N. van de Masoerische meren hardnekkig verdedigen.

Fransche berichten vermeldden, dat Duitsche troepen van het Westfront naar het Oosten werden vervoerd. Generaal SHILINSKY verwachtte dan ook een voortzetting van de Duitsche operatiën, hetzij tegen het Njemenleger, dan wel in Z.O. richting over de Narew. Hij wilde voorloopig defensief aan den Weichsel, de Narew en de Bobr optreden met het 9e Leger, de resten van het 2e Leger en het inmiddels per trein aangevoerd wordende 10e Leger (XXII R.K., III S.K., I Turkmeenske Korps en II Kaukasische Korps). Dit leger zou tusschen het 2e en het 1e Leger worden opgesteld, *waarna ongeveer half September met de 4 legers het offensief zou worden hervat.*

Welk een optimisme; alsof de man, die den slag bij Tannenberg voorbereidde en won, thans 14 dagen zou wachten, totdat de Russen weder op krachten waren gekomen!

Op 31 Augustus confereerden de generaals SHILINSKY en RENNENKAMPF met hunne chefs van de staven. De beide laatsten wilden tot het defensief overgaan in de lijn Insterburg—Goldap en een offensieven stoot uitvoeren tegen de door het merengebied dringende Duitschers (indirecte verdediging). Een goed plan, doch RENNENKAMPF durfde niet verder teruggaan, omdat hij vreesde, dat dit een demoraliseerende uitwerking op de troepen zou hebben. De stelling achtte hij ook sterk genoeg, de bezetting eveneens¹⁾.

De generaals rekenden wel op een Duitsche omvatting over Lötzen, doch *niet* op een optreden Zuidelijk om de meren.

De opstelling der troepen van het Njemenleger is aangegeven in schets 10. Merkwaardig is daarbij de sterke Noordvleugel. Uit de schets blijkt, dat bij Insterburg geen reserves stonden, zooals de Duitsche vliegers herhaaldelijk meldden (hier zijn wel groote treinafdeelingen opgesteld geweest).

Op 7 September vernam generaal SHILINSKY, dat een Duitsche divisie (3 Res.D.) en een Cavaleriebrigade (1 C.Brig.) naar Johannsburg oprukten en dus ver overvleugelend de Zuidflank van het Njemenleger bedreigden. Hij beval het oprukken van de beschikbare deelen

¹⁾ 14 divisiën en 5½ cav.div.; 3 res.divisiën uit Riga, Kowno en Grodno durfde men echter niet aan te trekken. (Vergelijk hiermede het optreden aan Duitsche zijde).

van het 10e Leger naar Arys en Johannsburg¹⁾ en van die van het 2e Leger naar de O.-Pruisische Zuidgrens.

Dienzelfden dag meldde een Duitsch radiobericht de ontlading van G.K. en V A.K. te Koningsbergen (het betrof hier het gefingeerde bevel van den Duitschen Legerbevelhebber!).

Dit was voldoende om generaal SHILINSKY weer te doen weifelen. Het Njemenleger moest zoo noodig naar Gumbinnen teruggaan, het 10e Leger bij het aanrukken van „beduidende Deutsche troepen” naar Grajewo en Augustow.

Toen greep de Grootvorst in en gelastte het standhouden van het 1e Leger en het oprukken van het 10e Leger met XXII R.K. naar Nikolaïken en met III S.K. naar Johannsburg. Van het XXII R.K. waren echter slechts 2 brigaden aanwezig, het III S.K. begon pas te ontladen.

Ook het 2e Leger rukte voorwaarts en bereikte op 7 September Chorzele en Myschinjez. Het bestond uit 5½ gehavende divisie en 3 cavalerie-divisiën.

In de vestingen Warschau en Nowo-Georgiewsk bleven 3½ versche divisie achter.

De vraag rijst, wat zou zijn gebeurd, indien de in het Zuiden beschikbare 9 divisiën en 3 cav.divisiën gezamenlijk waren ingezet in den rug van het VIIIe Leger, gepaard aan een offensief van het Njemenleger Noord. van Gerdauen!

De vrees voor flankbedreigingen, de zucht tot „bezetten” van vestingen speelde de legerleiding voortdurend parten. Zij dekte zich in elke richting, doch op de beslissende punten onvoldoende en werd daardoor juist tot drie maal toe het slachtoffer van een flankaanval. (Usdau, Allenstein, Johannsburg).

Dit bleek spoedig aan RENNENKAMPF. Zijn te zwakke linkervleugel kwam in de knel.

Op 8 September gelastte hij den opmarsch van 3 divisiën der legerreserve naar het Zuiden; op 9 Sept. volgde een vierde divisie en werden 3 cav.divisiën naar Goldap gedirigeerd. *Doch dit was te laat:* de 43 R.I.D. bij Possesern was toen reeds geslagen (9 September).

Toch stonden toen 4 divisiën en 3 cav.divisiën gereed om den strijd met XVII A.K., I A.K., 8 C.D. en 1 C.D. aan te nemen. Tot en met 9 September vochten op den Zuidvleugel slechts 1¼ divisie en 1 cav.divisie. De toestand was dus geenszins hopeloos.

Doch RENNENKAMPF wilde geen risico meer loopen en beval in den middag van 9 September den terugtocht, die door de troepen zeer goed werd uitgevoerd.

Den 10en September rees de stemming en besloot men om met het Njemenleger en XXII A.K. tot het offensief over te gaan²⁾. Het

1) Deze troepen werden nog op 7 Sept. door Generaal VON MORGEN bij Bialla verslagen en teruggedrongen.

2) Hoe juist was het dus van C.VIIIe Leger om maar niet onmiddellijk „rücksichtslos” te vervolgen!

bericht, dat de Duitschers Goldap hadden bezet, sloeg evenwel deze plannen den bodem in. Hoofddoel werd toen, het redden van den juist versterkten Zuidvleugel! Door tegenaanvallen werd de dreigende afsnijding voorkomen. De bedreigde positie der Russen blijkt uit schets 12.

Generaal SHILINSKY gaf inmiddels steeds nieuwe, elkaar tegensprekende bevelen aan het 2e Leger en aan het 10e Leger:

- a. 9 September: een aanvalsbevel voor 10 September;
- b. 10 September: een herroeping; het 10e Leger moest teruggaan naar Grajewo en Augustow, omdat het 1e Leger terugtrok; het 2e Leger moest standhouden (tegen 3 L.W.brigaden!);
- c. nacht 10—11 September: een aanvalsbevel van het 10e Leger en het 2e Leger (gebaseerd op RENNENKAMPF's voornemen op weer offensief optreden);
- d. 12 September: terugtochtsbevel.

Het gevolg was, dat verschillende korpsen achtereenvolgens aanvielen (XXII R.K. bij Lyck, III S.K. bij Lyck) en dat het 2e Leger 2 dagen werkeloos bleef staan.

De „note gaie” is zelfs bij dit drama aanwezig.

Generaal RENNENKAMPF ontzette zijn chef van den staf uit zijn functie; Generaal SHILINSKY maakte dit ongedaan en onthief RENNENKAMPF; de Grootvorst greep echter in en onthief SHILINSKY, doch stelde tevens zijn eigen verantwoordelijkheid vast door den Czaar zijn vervanging voor te stellen. Zeer tot het geluk van het Russische Leger ging het Staatshoofd hierop niet in.

VIII. Slotbeschouwing.

In 3 weken was Oost-Pruisen bevrijd van de Russische legers, die omstreeks 20 Augustus sterk overmachtig en bewust van die overmacht de grenzen overschreden en het VIIIe Leger in een doodelijke omknelling trachtten te vernietigen.

Het gelukte den Duitschers daarbij tot tweemaal toe beslissende overwinningen te behalen op een meerderheid; bij Tannenberg leidde die overwinning zelfs tot een vernietiging van het gros van de tegenpartij.

Ongetwijfeld moet de slag bij Tannenberg beschouwd worden als een der stoutste wapenfeiten uit de wereldgeschiedenis, juist omdat het hier een numerieke minderheid was, die in een modernen slag de omringeling wist te bewerkstelligen. Noch bij Leipzig (1813), noch bij Metz of Sedan (1870), noch in den winterslag aan de Masurische meren was zulks het geval. Daar komt nog bij, dat bij het behalen van deze overwinningen en ook bij het klassieke gevecht bij Cannae geen Njemenleger op zeer korten afstand de opereerende legers

bedreigde: men kon bij al die slagen zijn aandacht concentreeren op den éénen vijand, wiens vernietiging werd nagestreefd¹⁾.

Ik heb er reeds op gewezen, hoe de plannen van HINDENBURG voortdurend wijzigingen *moesten* ondergaan gedurende den slag tengevolge van die bedreiging, hoe de Duitsche legerleiding die plannen telkens opnieuw moest aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden, hoe zij door die omstandigheden vooral op 27 Augustus haar plan eenige keeren moest verkleinen, zoodat de omvattende rechtervleugel nog slechts uit één divisie (41 I.D.) bestond, *doch tevens* hoe de leiding daarbij het hoofddenkbeeld der operatie bleef vasthouden, alles ten spijt.

Dit bracht haar succes.

Tragisch staat hiernaast de figuur van Generaal SAMSONOW, wiens gedragslijn veel overeenkomst vertoont met die van zijn tegenstanders. Ook hij streefde hardnekkig hetzelfde doel na: Omvatting van den linkervleugel zijner tegenpartij. Ook hij moest zijn plan telkens verkleinen. Het bracht hem evenwel de vernietiging.

Tegenover de doelbewuste figuren van VON HINDENBURG en SAMSONOW staan die van SHILINSKY en RENNENKAMPF, die overal gevaar zagen en bij de minste inwerking van den vijand hun plannen wijzigden. Zelfs een wel wat goedkoop trucje als het gefingerde radiotelegram van HINDENBURG bereikte bij deze veldheeren hun doel. RENNENKAMPF liet bovendien èn na Stallupönen èn na Gumbinnen een vervolging achterwege.

Doch niet alleen voor wat betreft karaktervastheid der veldheeren, vallen verschillen aan Duitsche en Russische zijde te constateeren.

Bij de Duitschers treft b.v. de uitstekende wijze, waarop de krachten werden geconcentreerd op het beslissende punt. Het aantrekken van I Res.K. en XVII A.K. naar het Zuiden en het achterlaten van 1 C.D. tegenover het Njemenleger vormt een daad, waarvan men een tweede voorbeeld in de krijgsgeschiedenis tevergeefs zoekt, óók bij NAPOLEON, die zelfs tegen een veldheer als SCHWARTSENBERG toch altijd beduidende krachten achterliet ten koste van zijn elders opereerende hoofdmacht. Die „économie des forces" werd streng doorgevoerd ten aanzien van de mobiele deelen der vestingbezettingen.

In schrille tegenstelling hiermede staat het ophoopen van troepen in de Russische Weichsel-, Narew-, Bobr- en Njemenvestingen.

Over het gebruik der Russische cavalerie werd reeds het een en ander opgemerkt. Deze cavalerie (9½ divisie) had reeds in de eerste Augustusdagen de provincie Oost-Pruisen moeten binnenvallen, zooals in de instructies van haar commandanten werd vermeld; zij liet zich door de dappere Duitsche grenswachtdetachementen overal terugwijken. Tot een optreden door het terrein, teneinde op deze wijze die

¹⁾ Omstandigheden, die eenigszins te vergelijken zijn met die van het VIIIe Leger bij Tannenberg, deden zich voor bij den slag bij Hermannstadt, die eveneens tot een beslissende, zij het niet vernietigende overwinning leidde.

detachementen in den rug te komen, is het — voor zoover ik heb kunnen nagaan — nergens gekomen.

Thans werd de Duitsche concentratie ongestoord voltrokken.

In den slag bij Gumbinnen liet een Russisch cavaleriekorps van 4 divisieën zich de wet voorschrijven door 1 C.D., bij het Narewleger werden 6 R.C.D. en 15 R.C.D. door landweer afgewezen, na Gumbinnen wisten de 5½ cavalerie-divisieën van het Njemenleger zelfs de voeling met het VIIIe Leger niet te onderhouden, na Angerburg konden zij den Zuidvleugel van het Njemenleger niet beschermen.

Wel steken de prestaties van 1 C.D. en 8 C.D. daarbij gunstig af. De triomfrit van 1 C.D. naar Pillkallen, haar charge aldaar, het optreden van 1 C.Brigr. bij de 3 Res.D., de verrichtingen der korpsecavalerie van I A.K. en van het detachement Schmettau resp. Z. van Neidenburg en bij Ortelsburg, de versluiering door 1 C.D. van den afmarsch van I Res.K. en XVII A.K., de raid van 1 C.D. en 8 C.D. naar Goldap zullen schoone bladzijden blijven vormen in het gedenkboek van het ruiterswapen.

Kenmerkend voor den geest van het Duitsche leger is het optreden der zelfstandige en lagere ondercommandanten. In het leger was „unité de doctrine”. C.-I A. K. gaf eenige keeren blijk, dat hij de bedoelingen van het Legercommando volkomen begreep; generaal VON MACKENSEN sloot den ring bij Tannenberg toen bevelen uitbleven; hij en generaal VON BELOW werkten bij den marsch naar Tannenberg voortreffelijk samen, voelden „waarom het ging” en wisten uit hun troepen te halen, wat er uit te halen was. Het initiatief van VON FALCK, die bij Gumbinnen „sur le canon” marcheerde, het oprukken van de cavalerie van VON SCHMETTAU naar Ortelsburg om den aanval van VI R.K. op 30 Aug. te helpen afslaan, de maatregelen van VON FRANÇOIS op 30 Aug. te Neidenburg, het initiatief van VON MORGEN bij Hohenstein, de doelmatige opstelling van I A.K. na het gevecht bij Soldau op 28 Aug. bewijzen, dat hier een leger optrad, waarin school was gemaakt.

Billijkheidshalve moet daar tegenover worden gesteld, dat de Duitsche eigenschap om het eigen inzicht te stellen boven dat van den commandant zich ook in dezen veldtocht deed gevoelen (VON FRANÇOIS bij Gumbinnen; VON MORGEN, die na Gumbinnen weigerde om terug te gaan en die den opmarsch naar Hohenstein niet begon, omdat hij een ander inzicht had).

Aan Russische zijde toonde de situatie een geheel ander beeld. Het versterkte I R.K. liet bij Usdau zijn stelling door zwakkere Duitsche troepen doorbreken, hoewel de commandant had moeten voelen, dat Usdau het sleutelpunt van het slagveld vormde; de commandant van het VI R.K., verslagen bij Sensburg, ging in Z.O. richting terug en maakte geen aanstalten om zich bij zijn leger aan te sluiten, ja vergat zelfs het nevenkorps in te lichten; de C. van dit nevenkorps (XIII R.K.) stelde den hoogst belangrijken marsch van Allenstein naar Hohenstein,

die de beslissing had kunnen brengen, een dag uit en nam geen maatregelen om de waarheid van het onwaarschijnlijke bericht, dat I Res.K. Allenstein naderde, te doen controleeren.

De Russische Korpscommandanten faalden; na Tannenberg werden er twee krijgsgevangen gemaakt; de 3 overige werden vervangen.

De Duitsche troep verdient hulde voor zijn uitstekende marschvaardigheid, zijn aanvalskracht, zijn uithoudingsvermogen en zijn goeden geest. Dat hij eigen haard en hof verdedigde, is van ondergeschikt belang.

Merkwaardig is, dat ook de reserve-troepen en de L.W. onderdeelen zulke uitstekende prestaties leverden.

De Russische troepen daarentegen waren niet gelijkwaardig, gauw vermoeid en terneer geslagen, gevoelig voor indrukken en deels onbetrouwbaar (deserties bij Gumbinnen). Hunne prestaties bij het Narewleger werden gedrukt door de slechte regeling der verpleging, een gevolg van het feit, dat de concentratie en de opmarsch begonnen werden met niet volledig gemobiliseerde eenheden (incomplete treinen).

Ongetwijfeld biedt de veldtocht veel leerzaams, vooral omdat hij werd gevoerd met legers, die de grootte van het Nederlandsche leger niet al te zeer overtreffen en op een operatietooneel, dat, wat oppervlakte en aard aangaat, geen al te groote verschillen met onze buitenprovinciën vertoont¹⁾.

De voornaamste les is n.m.m., dat een doelbewuste leiding, die den tegenstander juist weet te beoordeelen en die de verantwoording durft te aanvaarden, grootsche operatiën kan volvoeren, zelfs indien over weinig lichte troepen wordt beschikt. Die leiding zal dan evenwel moeten beschikken over ondercommandanten, die in een bepaalde richting zijn opgeleid en over troepen met een uitstekenden geest en voortreffelijke marschprestaties, om deze troepen snel, doelbewust en verrassend te brengen in 's vijands flank(en) en rug.

Juist bij de tegenwoordige groote afstootende kracht in front van een zich ter verdediging ingericht hebbenden tegenstander, zal men moeten trachten de beslissing op de vleugels, in de flanken en in den rug van den vijand te bevechten.

¹⁾ Er zijn gevallen denkbaar, dat onze groote rivieren een soortgelijke rol zouden kunnen spelen als het merengebied in Oost-Pruisen.

BRONNEN.

-
1. Reichsarchiv — Der Weltkrieg 1914—1918 — Zweiter Band: Die Befreiung Ostpreuzsens.
 2. LUDENDORFF — Meine Kriegserinnerungen.
 3. SCHWARTE — Der Grosze Krieg. I.
 4. NIEMANN — HINDENBURG's Siege bei Tannenberg und Angerburg.
 5. v. STEPHANI — Mit HINDENBURG bei Tannenberg.
 6. Generalstäbler — Kritik des Weltkrieges.
 7. HOFFMANN — Der Krieg der versäumten Gelegenheiten.
 8. v. FRANÇOIS — Marneschlacht und Tannenberg.
 9. v. MORGEN — Meiner Truppen Heldenkämpfe.
 10. W. J. '14—'19.
 11. W. und W. '20 — blz. 54—186—212.
 12. W. und W. '22 — No. 6.
 13. B. B. des Sc. Mil. '23 — blz. 605.
 14. R. M. F. '22 — blz. 1.
 15. J. of the R. U. S. I. '21 — blz. 692.
 16. Mil. Wiss. und Techn. Mitt. — Mrt.-April 1929.
-

Het gebruik van 6 veld.

DOOR

Jhr. D. W. SICKINGHE,
Kapitein der Veld-Artillerie.

In tijdschriften wordt wel eens betoogd, dat 6 veld op kunstwegen onmiddellijk na het in stelling komen zou kunnen vuren. Dit houd ik voor onmogelijk. Een treffen tusschen een vecht- of pantserswagen en een vuurmond van 6 veld zal het karakter van een korten tweestrijd dragen, waarbij hij, die gereed is, een voorsprong heeft.

Wanneer 6 veld het vuur moet openen onder den indruk van een dreigend gevaar, terwijl de vuurmond juist wordt afgelegd, zal hij zeker het onderspit delven. In de eerste plaats, omdat niet rustig wordt gericht, doch ook om de volgende technische redenen.

Over den terugloop van 6 veld wordt in de tijdschriften niet gesproken. Wanneer de vuurmond op een zachten berm in stelling wordt gebracht, kan de schop, door het uitgraven van grond, worden vastgezet; daarmede gaat echter een korte tijd verloren.

Zoodra 6 veld op een harden weg in stelling komt, wordt het beperken van den terugloop bezwaarlijker. Op een straatweg kunnen eenige steenen worden verwijderd en dan kan de schop worden gebruikt. Op betonwegen, asphaltwegen en ook op grindwegen is dit niet mogelijk. Door de onderste speeken van de raden aan de affuit te verbinden en door het strooien van zand en grind achter de raden en achter de richtspaak kan de terugloop worden beperkt.

In de Legerplaats bij Oldebroek liep de aldus *geblokkeerde* affuit op een grindweg 70 cM. terug. Ontbreekt de tijd om de raden op de geschetste wijze te blokkeeren, dan is de terugloop veel grooter.

In de Legerplaats bij Oldebroek liep de vuurmond vrij op een grindweg 3,27 M. terug. Dat de vuursnelheid dan belangrijk wordt vermindert, is duidelijk.

Een en ander over artilleriebestrijding.

DOOR

A. ASMAN,

Kapitein der Artillerie.

De belangrijke beschouwingen van den toenmaligen Majoor NAUTA PIETER over bovengenoemd onderwerp in het „Wetenschappelijk Jaarbericht” 1928 (blz. 91/95) gaven mij aanleiding de vermelde bronnen nader te bestudeeren. Daarbij komen verschillende vraagpunten naar voren, die grootendeels door genoemden schrijver — zij het dan ook op beknopte wijze — zijn behandeld; het wil mij echter nuttig toeschijnen, bij enkele punten eens langer stil te staan.

Achtereenvolgens zullen worden behandeld:

- 1e. Vernieling of neutraliseering?
- 2e. gkt. vuur of bg. vuur?
- 3e. Op welke wijze geschiedt de neutraliseering, in langzaam vuur of in vuurstooten; duur en aantal dezer vuurstooten, en met welke rustpoozen? Welke vuurmonden leenen zich het best voor de artilleriebestrijding? Moeten de vuurstooten worden afgegeven met batterijen, met afdeelingen, of met tot groepen vereenigde afdeelingen?
- 4e. Welke oppervlakte moet in de verschillende omstandigheden onder vuur worden genomen? Op welke wijze kan men het best gebruik maken van een bepaalde hoeveelheid beschikbare munitie?
- 5e. Aan de hand van de voorafgaande beschouwingen zal een voorbeeld van artilleriebestrijding door *neutraliseeren* van de vijandelijke artillerie worden behandeld bij een Fransch Corps d'Armée (te vergelijken met onze D.G.).
- 6e. Gevolgtrekkingen.

Ad. 1e. Vernieling of neutraliseering.

Beschouwen wij een vijandelijke batterij op 5000 M. Ingevolge Sch. Art. '22, pt. 259, zijn voor het *vernieren* van een batterij van 4 stukken bij *nauwkeurig geregeld* vuur op middelbare afstanden noodig:

met 7 veld 650, met 10 veld 500, met 15 hw. 350 schoten, dat is respectievelijk 6,5, 10 en 17,5 ton aan munitie. Wij zien hieruit, dat het lichte geschut ver in 't voordeel is. Ook wat den tijd betreft: Beschouwen we — om tot een goede vergelijking te komen — afdeelingen van 12 stukken, dan zou, bij een vuursnelheid (zie punt 251h) van resp. 2, 1 en $\frac{3}{4}$ schot per stukminuut, met eene Afd. 7 veld het doel binnen $\frac{1}{2}$ uur bereikt zijn, terwijl bij 10 veld en 15 hw. hiertoe bijna $\frac{3}{4}$ uur noodig zou zijn.

Bij vernielingsvuur, waarvoor voortdurende nauwkeurige waarneming wordt vereischt, bereikt men deze vuursnelheden echter niet. In het algemeen zal hierbij lagenvuur met vrij groote tusschenpoozen moeten worden toegepast. In verband hiermede zullen we, om de gedachten te bepalen, den tijd voor vernieling met 7 veld stellen op 1 uur en met 10 veld en 15 hw. op $1\frac{1}{2}$ uur.

Nemen we voor *neutralisering* de in punt 266 per H.A. gemiddeld gewenschte hoeveelheid schoten (resp. 125, 100 en 65 schoten), stellen we de diepte van het vuur op 300 M. (strooien met 150 M. 2 afst.), en nemen we een frontbreedte van 120 M., dan komen we voor 7, 10 en 15 cM. tot een benodigd aantal schoten van resp. 450, 350 en 250. De benodigde tijden zijn in dit geval bij 7 veld \pm 20 minuten en bij 10 veld en 15 hw. ongeveer 30 minuten.

Wij zien hieruit, dat in dit geval voor vernieling ongeveer $1\frac{1}{2}$ maal zooveel munitie en 3 maal zooveel tijd noodig is als voor neutralisering. De eigen artillerie, die de vernieling uitvoert, is gedurende dien langeren tijd niet beschikbaar voor neutralisering van de overige vijandelijke artillerie, die dus ongehinderd haar vuur kan afgeven. In 't algemeen, en zeker kort vóór het uur U, zal dit tactisch fout zijn, behalve bijv. op weinig actieve gedeelten van het front in den stellingoorlog, waar aanvulling van de verbruikte munitievoorraden eerder mogelijk is, of wel op batterijen, die, bijv. in kazematten opgesteld zijnde, niet te neutraliseeren zijn, of bijzonder geschut als 42 cM., enz.

Hoewel de vijandelijke artillerie vóór het uur U reeds zooveel mogelijk uitgeschakeld moet zijn, zal men er toch naar moeten streven met de artilleriebestrijding niet te vroeg te beginnen, om de eigen plannen niet ontijdig te verraden. De factor tijd speelt hierbij dus een groote rol; in het algemeen zal daarom de keuze op neutralisering moeten vallen.

Kort vóór en op het uur U zal een deel der aanvankelijk voor artilleriebestrijding aangewezen artillerie dikwijls voor andere doelen benodigd zijn, zoodat ook in dit stadium de rest der artillerie, aangewezen voor artilleriebestrijding, wel geen tijd zal hebben om in beginsel tot vernieling over te gaan, doch zich moeten bepalen tot het geneutraliseerd houden van de vijandelijke artillerie. Voorts moet, om tot vernieling te komen, een *nauwkeurig geregeld* vuur worden afgegeven; hiervoor is een goede waarneming noodzakelijk van het begin tot het einde van het vuur. Deze goede waarneming van het begin tot het einde van het vuur zal slechts bij hooge uitzondering verschaft kunnen worden; dit is een van de voornaamste redenen, waarom vernielingsvuur uitzondering blijft. De ondervinding heeft geleerd, dat een aanvankelijk goed geregeld vuur ten slotte verkeerd gaat liggen (verandering der weersinvloeden, warm geschoten kanonnen) en *contrôle* noodig blijft. De getallen, opgegeven voor vernielingsvuur, zijn gegrond op „tir ajusté”, d.w.z. voortdurende waarneming op het doel. Voorts dienen

wij in het oog te houden, dat er wel geen sprake zal kunnen zijn van vernieling van doelen op grooten afstand (grootte spreidingen).

De geschiedenis van den laatsten oorlog wijst uit, dat over het algemeen meer vuurmonden zijn uitgeschakeld door het eigen gebruik (slijtage, slecht onderhoud en onoordeelkundig gebruik), dan door vernieling door 's vijands artillerie. Zijn de voorwaarden voor vernieling aanwezig (goede waarneming, sterke overmacht van artillerie, verzekerde munitieaanvulling), dan behoeft deze niet uitgesloten te worden; een afdoende neutraliseering zal ten slotte, na verscheidene uren tot dagen, ook in vernieling kunnen overgaan.

In het algemeen kan echter gezegd worden, dat de artilleriestrijd voornamelijk door neutraliseering zal plaats vinden en de vernielingsvuren uitzondering zullen blijven.

Ad. 2e. gkt. vuur of bg. vuur.

Volgens punt 551 van de „Instruction générale sur le Tir de l'Artillerie” geeft tijdvuur, speciaal de gkt., op ongedekte levende doelen het beste resultaat, doch heeft als bezwaar, dat de uitwerking zeer afhankelijk is van een goede springhoogte. Ook de bg. vtr. van 7,5 cM. wordt aanbevolen, terwijl licht snelvuurgeschut het meest geschikt wordt geacht. Punt 80 wijst op het voordeel van een kleinen invalshoek, en dus op het gebruik van de grootst mogelijke lading, bij vuren met gkt. Punt 82 wijst op het groote belang van een goede springhoogte bij gkt. vuur, doch geeft tevens aan, dat zwaardere kogels een *minder* goede springhoogte kunnen compenseeren. Voor het vuur op *grootte* afstanden (punt 84) wordt de gkt. afgeraden wegens de groote spreiding in de springpunten, behalve op belangrijke troepenverzamelingen.

Ook de Overste BUCHALET wijst op het groote voordeel van de gkt. tegen ongedekte levende doelen. Hij haalt als voorbeeld aan een vijandelijke batterij, door een vlieger waargenomen, terwijl verder geen mogelijkheid tot waarneming daarop bestaat. Voor het onder vuur te nemen oppervlak van 10 H.A. zouden 1000 bg. van 10 cM. noodig zijn, terwijl bij gkt. vuur volgens hem met 130 schoten volstaan zou kunnen worden.

Hij wijst op 2 bezwaren:

1e. De betrekkelijk groote afstanden, waarop dit vuur dikwijls zal worden afgegeven, en als gevolg daarvan de groote spreiding in de springpunten en dus minder goede springhoogte (ook hij wil hieraan tegemoet komen door zwaardere kogels).

2e. De moeilijke fabricatie in oorlogstijd; ook hieraan wil hij tegemoet komen en zegt: „Quant à l'objection des fabrications, elle ne tient pas s'il s'agit de l'obus à charge arrière. Sa fabrication par des ateliers civils mobilisés ne présente aucune difficulté. C'est affaire de prévision en temps de paix.”

Indien bovenstaande beschouwingen technisch ook voor 10 veld gelden, zou hieruit de *conclusie* getrokken kunnen worden, dat het zeer

zeker noodzakelijk is om bij dit kanon een gkt. in te voeren. De uitwerking van het vuur zou dan veel grooter zijn dan met de tegenwoordige projectielen (gelocaliseerde werking van de bg. vtr. tot 7500 M. — springhoogte \pm 20 M. — en van de bg. vsn. boven 7500 M. — springende in den aanslag —); dit is vooral van belang bij het kanon van 10 veld, dat als D.G.A. in de eerste plaats in aanmerking komt voor artilleriebestrijding, d.w.z. voornamelijk neutraliseering van ongedekte levende doelen. (Bij 15 hw. l. 15 zal een gkt. geen reden van bestaan hebben, als gevolg van de groote invalshoeken.)

Hiertegenover is echter een geheel andere meening te stellen, n.l.:

Op artillerie is gkt. vuur ten eenenmale ondeugdelijk.

Artillerie is geen ongedekt levend doel, doch de bediening is geheel of gedeeltelijk gedekt achter schilden of dekkingen.

Juiste regeling van een gkt. vuur op meestal onzichtbare artillerie zal doorgaans uitgesloten zijn; bg. vuur met zijwaarts en terug vliegende scherven heeft grooter materieele en moreele uitwerking. Krijgt men voltreffers, dan is de uitwerking der bg. veel grooter dan die der gkt.

Wat de vergelijking tusschen bg.- en gkt. vuur op artillerie betreft, zijn hier te lande tal van proeven genomen, welke de overwinning der bg. bewezen. De Duitschers hebben de gkt. geheel afgeschaff, op grond van hun oorlogservaring!

Onder geen voorwendsel moet een gkt. bij 10 veld worden ingevoerd; alleen zijn eenige tijdprojectielen noodig voor vuurregeling.

Naar aanleiding van het bovenstaande resumeeren we:

Voor artilleriebestrijding is de gkt. ondeugdelijk; de bg. is hiervoor het aangewezen projectiel.

Ad 3e. Op welke wijze geschiedt de neutraliseering, in langzaam vuur of in vuurstooten; duur en aantal dezer vuurstooten, en met welke rustpoozen? Welke vuurmonden leenen zich het best voor de artilleriebestrijding? Moeten de vuurstooten worden afgegeven met batterijen, met afdelingen, of met tot groepen vereenigde afdelingen?

Stel, dat we aan de hand van de gegevens, genoemd in punt 266 Sch. Art. '22, en de grootte van het te bevuren oppervlak, hebben uitgerekend, dat een zekere hoeveelheid projectielen noodig is. Volgens punt 269 kunnen deze gegevens als aanwijzing dienst doen; zij hebben dus slechts een betrekkelijke waarde voor de berekening van de hoeveelheid munitie, benodigd voor neutraliseering.

Gaan we nu al deze munitie achter elkaar verschietsen, dan zal het personeel binnen enkele minuten dekking gezocht hebben (zie le alinea punt 266). Indien we bijv. 10 minuten noodig hebben om alle projectielen op het doel te verschietsen, dan zal het vuur gedurende de laatste 7 tot 8 minuten geen uitwerking meer op het personeel hebben.

Dit zal na afloop van het vuur weer te voorschijn komen in de verwachting, dat het na een zóó intens vuur van zóó langen duur nu verder voorloopig vrij spel heeft. Komt nu geen vuur meer, dan zal de

moreele uitwerking van het vuur niet groot geweest zijn. Het vuur moet daarom na enkele minuten (ten hoogste 3, zie 2e alinea punt 266) gestaakt worden. Het personeel zal dan nog eenigen tijd in de dekkingen blijven en een herhaling van het vuur verwachten; bij de emotie der geleden verliezen komt nu de vrees deze opnieuw te ondervinden; na eenigen tijd zal het echter weer te voorschijn komen om zijn taak te hervatten; het zal de gewonden en dooden wegbrengen, verbindingen herstellen, defect materieel verwisselen, enz. Nauwelijks hiermede klaar en begonnen het vuur opnieuw te openen, moet een volgende vuurstoot van ± 3 minuten hen weer verrassen en naar hun dekkingen drijven; dezelfde verliezen herhalen zich; bij de angst komt nu ook de ontmoediging; de demoralisatie begint!

Als het vuur gestaakt is, zal men het na eenigen tijd opnieuw wagen te voorschijn te komen en, nadat de verschillende bezigheden verricht zijn als gevolg van den tweeden vuurstoot, weer opnieuw verrast worden. Zoo zal gaandeweg het personeel meer en meer ontmoedigd worden; de demoralisatie neemt toe! Wanneer de totaal benoedigde munitie op deze wijze in een viertal vuurstooten wordt afgegeven, zal het personeel voor vrij langen tijd geneutraliseerd zijn (soms verscheidene uren: zie punt 557 van de Instruction générale!).

De neutralisatie moet dus niet zijn het domweg uitvoeren van het resultaat van een rekensom, doch moet op tactische wijze plaats vinden.

Conclusie:

De neutralisatie moet geschieden door een serie van opeenvolgende vuurstooten. De tusschenpoozen moeten zoodanig zijn, dat de vijand tijd heeft opnieuw in actie te komen, maar niet zóó lang, dat de indruk van zijn verliezen vervaagt, of dat hij tijd heeft van stelling te veranderen. Om de gedachten te bepalen, van 15 minuten in den bewegingsoorlog tot 30 minuten in den stellingoorlog.

De 4e alinea van punt 266 Sch. Art. geeft aan:

„Het is van belang het doel spoedig over de geheele breedte en diepte met vuur te overdekken”. Het zal dus noodig zijn zóóveel geschut te doen vuren, dat in één vuurstoot van ten hoogste 3 minuten het geheele oppervlak gelijkmatig en met voldoende dichtheid met vuur wordt bedekt.

Teneinde voor de noodige verrassing zorg te dragen, moet bij voorkeur niet *op* het doel worden ingeschoten. Deze beginselen zijn ook neergelegd in punt 269; dit punt geeft tevens aan, dat het meestal nuttig is, het doel daarna onder storend vuur te houden. Hiervoor kan men nu met minder munitie volstaan.

„l'Instruction générale” van 1922 geeft in § 552 en § 553 dezelfde beginselen aan: „tir sur le personel à découvert”. In de punten 554 t/m 557 wordt besproken het: „tir de neutralisation” op „le personel abrité”. Deze punten zijn niet van toepassing bij de artilleriebestrijding, voor zoover deze geen directe vernieling, doch slechts neutralisatie

beoogt; zoodra het personeel gaat schuilen, is ons doel voorloopig grootendeels bereikt.

Het „Règlement de manoeuvre de l'artillerie; l'artillerie au combat” zegt in punt 178, dat neutralisatie op twee manieren kan geschieden:

1e. elke batterij onder een voortdurend langzaam storend vuur houden;

2e. door concentraties.

De laatste methode zal regel zijn, terwijl de eerste methode toepassing zal kunnen vinden bij gebrekkige verbindingen, of met geschut, waarmede minder goed gemanoevrerd kan worden. Volgens dit punt is ook mogelijk een combinatie van beide methoden, n.l. storend vuur door het minder goed manoeuvrbaar geschut op verschillende batterijen, terwijl tegelijkertijd met het overige geschut concentraties worden afgegeven.

De generaal FAUGERON merkt voorts op, voor wat betreft het Fransche geschut, dat in een half uur tusschen twee vuurstooten drie doelveranderingen mogelijk zijn bij 10 en 15 cM. en vijf bij 7 veld.

Het aantal te neutraliseeren vijandelijke batterijen gelijk stellend aan het aantal eigen batterijen, komt hij tot vuurstooten van afdeelingen op elke batterij. Hij neemt vuurstooten van 2 minuten en komt dan tot 24 schoten per stuk van 7 veld = 288 per afd.,

16 " " " " 10 cM. = 192 " " ,

6 " " " " 15 cM. = 72 " " .

Hij gaat hierbij uit van de maximum vuursnelheid (zie punt 329 Instruction générale), die ten hoogste 2 minuten mag worden volgehouden; ons voorschrift kent deze groote vuursnelheid *niet*. Bovendien bestaan onze afdeelingen van 15 hw. en 10 veld uit slechts 2 batterijen. Daardoor kom ik in ons geval ertoe, om vuurstooten van drie minuten toe te passen en kom dan tot (zie Sch. Art. '22 pt. 251 h):

24 schoten per stuk van 7 veld = 288 per afd.,

12 " " " " 10 veld = 96 " " ,

6 " " " " 15 hw. = 48 " " .

Wij zien, dat we bij 10 veld en 15 hw., zelfs met vuurstooten van 3 minuten, verre beneden het Fransche geschut blijven en — rekenend op 4 vuurstooten per doel —, zoodra de te bevuren oppervlakte grooter dan 4 H.A. wordt, de afdeelingen van 10 veld en 15 hw. gelijktijdig zullen moeten laten vuren om een voldoende vuurdichtheid te verkrijgen.

Hoewel we dus meestal zouden kunnen volstaan door met 1 afdeeling in 4 vuurstooten van 3 minuten een doel te neutraliseeren, zal het — zoowel uit materieel als moreel oogpunt — aanbeveling verdienen de 4 vuurstooten op eenzelfde doel door verschillende afdeelingen en verschillende kalibers te doen afgeven. Meestal late men één vijandelijke batterij *achtereenvolgens* door 2 afdeelingen onder vuur nemen. Vuur van meer afdeelingen *gelijktijdig* op eenzelfde doel kan

voordeelig zijn en is zeker aan te bevelen tegen een nog niet bevuurde batterij.

Volgens punt 269 Sch. Art. is het beginsel van neutraliseering van artillerie: korte, zoo krachtig mogelijke vuurstooten; ze kunnen niet krachtig genoeg zijn. Practisch zijn hieraan dikwijls moeilijkheden verbonden, want de concentratie moet niet alleen op hetzelfde doel, doch ook in denzelfden tijd geschieden en mag niet langer dan 3 minuten duren (volgens punt 251 j hangt het van de omstandigheden af, in hoeverre concentratie mogelijk zal zijn). Het vuren met één afdeeling kan door één enkele batterij gecontroleerd worden, samenwerking met een vlieger gaat hierbij gemakkelijk; bij een vuur van meer afdeelingen op hetzelfde doel is een en ander minder eenvoudig.

In dit geval zijn er dan 6 of 9 eigen batterijen gelijktijdig op één vijandelijke batterij aan het vuren, waardoor het langer zal duren om ook de andere vijandelijke artillerie te neutraliseeren. Tactisch is het dikwijls beter om bijv. $2n$ of $3n$ vijandelijke batterijen tegelijk te neutraliseeren — zij het dan ook voorloopig, en later deze neutraliseering voort te zetten — dan dadelijk een volmaakt resultaat te zoeken op n batterijen en inmiddels de andere n of $2n$ batterijen gedurende één of meer uren geheel vrij spel te laten.

Uit vorenstaande beschouwingen blijkt, dat het aantal van 4 vuurstooten slechts dient om de gedachten te bepalen. Het is mogelijk, dat een vuurstoot komt, als de bediening nog gedekt is en dus vrijwel zonder uitwerking blijft, zoodat méér dan 4 vuurstooten noodig zullen zijn. Ook is het mogelijk — en dit zal dikwijls in den bewegingsoorlog voorkomen — dat een 2e vuurstoot de batterij nog op dezelfde plaats aantreft, doch een 3e vuurstoot in de ruimte valt, doordat de batterij van stelling is veranderd.

Als we dus zeker zijn, dat de batterij niet van stelling is veranderd, kan het aanbeveling verdienen met de vuurstooten door te gaan, ook zelfs nadat de reglementaire hoeveelheid munitie vershoten is (e.q. met grootere tusschenpoozen). Vreest men, dat er van stelling veranderd wordt, dan kan het aanbeveling verdienen den 2en vuurstoot korter op den 1en te doen volgen (bijv. na ongeveer 15 minuten — e.q. door een andere afdeeling — teneinde de batterij te treffen bij het verlaten van de stelling) en géén 3en af te geven, vóór we zeker zijn, dat het doel nog ter zelfder plaatse is. Vooral in den bewegingsoorlog zal dikwijls voorloopig met 2 vuurstooten kunnen worden volstaan. In dit verband zij gewezen op het groote belang, dat de L.M.D. reeds gepeilde batterijen blijft waarnemen en de Ar. V. A. opdracht krijgt reeds gemelde batterijen na eenigen tijd opnieuw te melden.

De generaal FAUGERON wil ten minste 2 groepen per D.G.; hij wil dan in het gebied van elke Divisie één groep, welker commandant nauw kan samenwerken met den D.A.C. en daardoor beter op de hoogte blijft van het doen en laten van de vijandelijke artillerie.

Beschouwen we nu eens de gemiddeld benoodigde hoeveelheid schoten per H.A., n.l. voor 7 veld 125, 10 veld 100, 15 hw. 65 schoten, in verband met de aantallen projectielen (resp. 288, 96 en 48), welke volgens vorenstaande beschouwingen in één vuurstoot van 3 minuten per afdeling kunnen worden verschoten, dan zien we, dat we de volgende verhoudingsgetallen krijgen voor de vuurkracht van een afdeling 7 veld, 10 veld en 15 hw. voor de artilleriebestrijding: respectievelijk 2,3, 1 en 0,7. Bovendien is het omzetten van hoeken, grooter dan $\pm 50 \text{ }^{\circ}/_{\text{oo}}$ li. en re., bij 15 hw. ook niet mogelijk zonder omzetten van den staart, terwijl 10 veld zonder verplaatsing van den staart een schootsveld heeft van 30° links en rechts en 7 veld gemakkelijk is om te zetten.

Voorts geschiedt contrôle van het vuur door een luchtwaarnemer veel vlugger bij lichte kalibers dan bij zwaardere. Men neemt aan, dat per uur met luchtwaarneming 12 contrôles van 7 veld gedaan kunnen worden tegen 4 bij 15 hw.

Conclusie.

Het kanon van 7 veld is bij uitstek geschikt voor de artilleriebestrijding, terwijl 10 veld niet gemist kan worden op de grootste afstanden, doch het bezwaar heeft van slechts 2 batterijen per afdeling, waardoor de vuurkracht van slechts 1 afdeling dikwijls onvoldoende zal blijken; 15 hw. heeft het voordeel van de groote moreele uitwerking, doch is overigens minder geschikt voor artilleriebestrijding en zal voorts alleen kunnen dienen om de vuurkracht van andere afdelingen te versterken, met het bezwaar van moeilijk om te zetten groote hoeken.

Ik vermeen er op te moeten wijzen, dat, als gevolg van de geringe vuurkracht van 10 veld en 15 hw., al het mogelijke zal moeten worden gedaan — om de te bevuren oppervlakte zoo klein mogelijk te houden — op het gebied van topographische voorbereiding en nauwkeurige vuurregeling (o.a. tijdprojectielen om het vuur beter zijdelings te kunnen vastleggen).

Het zou uit een oogpunt van artilleriebestrijding *gewenscht* zijn, de afdelingen van 15 hw. van 2 batterijen om te zetten in afdelingen van 3 batterijen door het aantal afdelingen in te krimpen. We zouden dan ten minste eenheden met een betere vuurkracht verkrijgen, afdelingen, die op een niet te groot oppervlak zelfstandig de voor neutralisering benoodigde vuurstooten kunnen afgeven.

15 hw. l. 15 moet echter in de eerste plaats beschouwd worden voor bestrijding van weerstandbiedende doelen. In den stellingoorlog is dit vrijwel het eenige geschut, dat krachtige uitwerking belooft op de vijandelijke infanterie-opstellingen. Uit dien hoofde hebben we meer aan 3 Afdn. à 2 Btn., daar we nu 3 eenheden kunnen uitgeven.

Het is *noodzakelijk* om, zoodra de noodige gelden daarvoor beschikbaar zijn, de D.G.A. per D.G. uit te breiden met ten minste 2 afdelin-

gen 7 veld en voorts aan elk der afdeelingen 10 veld van 2 batterijen een derde batterij toe te voegen. Zoolang zulks niet is geschied, zal bij een *aanvallend* gevecht de 7 veld der D.A. vóór het uur U moeten medewerken aan het neutraliseeren van de vijandelijke artillerie; dit kost echter groote hoeveelheden munitie, die meestal niet tijdig genoeg kunnen worden aangevuld om de D.A. in staat te stellen op het uur U haar hoofdtaak te vervullen: rechtstreeksche steun der infanterie. Op het uur U zal de vijandelijke artillerie zoover mogelijk geneutraliseerd moeten zijn en de D.G.A. moeten trachten deze geneutraliseerd te houden. Het Fransche Voorschrift: „l'artillerie au combat” zegt in punt 179, dat deelneming van de D.A. aan de artilleriebestrijding alléén geschiedt gedurende de voorbereiding van den aanval, daar zij daarna haar normale taak zal moeten vervullen.

Onze Gev. Handl. kent bij den aanval versterking van de D.G.A. met deelen van de D.A., doch alléén bij den naderingsmarsch (punt 191); overigens spreekt dit voorschrift alléén over steun van de D.G.A. aan de D.A.

Bij een *verdedigend* gevecht zal ook 7 veld moeten helpen bij de artilleriebestrijding gedurende het begin der voorbereiding van den aanval, zonder daarbij echter haar taak op het gebied der tegenvoorbereidingsvuren uit het oog te verliezen; meestal zal echter de hoeveelheid beschikbare D.A. zóó gering zijn, dat deze niet aan haar hoofdtaak, bestrijding van de aanvallende infanterie, onttrokken kan worden. Ingevolge punt 103 Gev. Handl., blz. 75, moet dit echter uitzondering blijven; er staat o.a.: de artilleriebestrijding behoort in beginsel tot de taak der D.G.A. Deelen der D.A. kunnen bij uitzondering aan deze vuren deelnemen. Men bedenke echter, dat — vooral indien men ten opzichte van de tegenpartij in de minderheid is — sparen van de D.A. noodzakelijk is, om haar met ongebroken kracht beschikbaar te stellen voor de vervulling van haar eigenlijke taak (tegenvoorbereidings-, afsluitings-, vernietigingsvuren).

Hieruit blijkt nog eens, dat de steun der D.A. slechts gering zal kunnen zijn en afdeelingen 7 veld van huis uit bij de D.G.A. ingedeeld moeten zijn.

Conclusie.

In den regel zullen 7 veld en 10 veld werken met concentraties „violentes et de courte durée”; in verband met waarnemingsmogelijkheid veelal afdeelingconcentraties. 15 hw., 12 l. en 15 l. 24 werken met een „feu lent et continu”. Van de D.G.A. zal 15 hw. l. 15 veelal de D.A. moeten steunen tegen de doelen, die voor 7 veld te sterk zijn.

Ad. 4e. Welke oppervlakte moet in de verschillende omstandigheden onder vuur worden genomen? Op welke wijze kan men het best gebruik maken van een bepaalde hoeveelheid beschikbare munitie?

De verschillende Fransche schrijvers van de laatste jaren nemen allen

voor het doel aan een rechthoek van 80 M. breed en 20 M. diep. Dit is al zeer weinig, daar wij er steeds naar streven per batterij een front van 100—150 M. in te nemen. We zullen echter gemakshalve bovenstaande afmetingen volgen, er echter rekening mede houdende, dat de doelen over het algemeen breder zullen zijn. Het onder vuur te nemen oppervlak is, behalve van de afmetingen van het doel, afhankelijk van den graad van nauwkeurigheid, waarmede de plaats van doel en eigen batterij en van de mate van nauwkeurigheid, waarmede de gegevens voor het vuur zijn bepaald.

Het Fransche reglement schrijft voor de verschillende gevallen voor over welke breedte en diepte gevuurd moet worden, om *zekerheid* te hebben een bepaald doel te treffen. Ons voorschrift geeft hieromtrent geen getallen, behalve in punt 283, volgens hetwelk bij toepassing van nauwkeurig berekende daginvloeden met een mogelijke fout van 2 % van den afstand in het meerdere en mindere moet worden rekening gehouden.

Hiermede is echter het vraagstuk der artilleriebestrijding niet opgelost. Het gaat er niet om, een batterij of een bepaald aantal batterijen te neutraliseeren. Het is noodig, om de vijandelijke artillerie te beletten met kracht op te treden en hiertoe is het noodig, om haar in den kortst mogelijken tijd te hinderen door al haar batterijen of bijna al haar batterijen *van den aanvang af* onder vuur te nemen, terwijl algeheele neutralisatie van die batterijen pas geleidelijk aan zal plaats vinden. Houden we ons aan de getallen, voorgeschreven om *zekerheid* te hebben, dat een doel geheel geneutraliseerd zal worden, dan komt men in sommige gevallen tot zulke reusachtig groote hoeveelheden benodigde munitie, dat uitvoering onmogelijk is.

De Fransche generaal FAUGERON laat daarom het beginsel van *zekerheid* los en stelt zich tevreden met een waarschijnlijkheid van 80 % om het doel te bedekken. Hij behandelt het volgende geval:

Om zekerheid te hebben, dat op 11 KM. een batterij, 80 M. breed en 20 M. diep, mede in verband met de onnauwkeurigheid van de plaatsbepaling, geheel bevuurd wordt, moet een oppervlakte onder vuur genomen worden van 436 M. ($2 \times 80 + 100 + 2 \times 8\%$) breed en 360 M. ($2 \times 20 + 100 + 2 \times 1\%$) diep, dus $\pm 15\frac{1}{2}$ H.A. Zijn nu per batterij p schoten noodig, dan kunnen met 20 p schoten slechts 20 batterijen volkomen geneutraliseerd worden.

Begrenzen we de breedte tot 180 M. en de diepte tot 164 M., dan wordt het totale oppervlak slechts ± 3 H.A. = $\frac{1}{5}$ van het eerstgenoemde oppervlak.

Met dezelfde hoeveelheid 20 p projectielen kunnen dan $5 \times$ zooveel of 100 batterijen onder vuur genomen worden. Volgens de wetten der waarschijnlijkheidsrekening zullen dan

68	batterijen	geheel	geneutraliseerd	(als de 20 eerstgenoemde),
14	„	3/4	„	(1 stuk onbevuurd),
5	„	1/2	„	(2 stukken onbevuurd),
13	„	onvoldoende	„	zijn.

Deze getallen spreken voor zichzelf.

Thans schijnt men in Frankrijk bij wijze van proef voorloopig slechts te schieten over de halve breedte en diepte van de voorgescreven getallen, daarbij alleen rekening houdende met een onvoldoende regeling van het vuur (niet dus met onzekerheid van ligging doel en eigen batterij), waardoor een waarschijnlijkheid van 80 % verzekerd is, dat het doel bedekt wordt.

De overste BUCHALET veroordeelt het vuur, alléén voorbereid volgens de kaart, en wijst er op, dat het gebruik van hulpdoelen door schieten met tijdprojectielen met bepaalden terreinhoek heden ten dage voor alle artillerie en speciaal voor het lange ver dragende geschut noodig is, en neemt aan, dat de artillerie, in gebruik voor artilleriebestrijding, voorzien is van de nieuwste instrumenten voor een juiste topographische voorbereiding en dat de zijdelingsche richting tot op ten minste 3°/₁₀₀ nauwkeurig verzekerd wordt, in stede van 8°/₁₀₀ met de minder nauwkeurige instrumenten.

Hij behandelt 2 gevallen n.l.:

A. Contrôle op het doel.

Contrôle door een vlieger¹⁾ kan meestal niet herhaald worden; er is geen juiste *vuurregeling*.

1°/₁₀₀ verbreedten en 1/2 % verdiepen geeft op 10 KM.:

$$\left. \begin{array}{l} \text{breedte } 80 + 20 = 100 \text{ M.} \\ \text{diepte } 20 + 100 = 120 \text{ M.} \end{array} \right\} \text{doel 1,2 H.A.}$$

B. Géén contrôle op het doel.

Graad van nauwkeurigheid, waarmede het doel bepaald is: batterijen, verkend door den meetdienst, tot op 20 M. nauwkeurig; batterijen, verkend door een luchtwaarnemer, tot op 100 M. nauwkeurig. Verbreedten 1°/₁₀₀, verdiepen 1 % geeft op 10 KM.:

1e. batterijen, verkend door den meetdienst:

$$\left. \begin{array}{l} \text{breedte} = 80 + 2 \times 20 + 2 \times 10 = 140 \text{ M.} \\ \text{diepte} = 20 + 2 \times 20 + 2 \times 100 = 260 \text{ M.} \end{array} \right\} \text{doel 3,6 H.A.}$$

2e. batterijen, verkend door een luchtwaarnemer:

$$\left. \begin{array}{l} \text{breedte} = 80 + 2 \times 100 + 2 \times 10 = 300 \text{ M.} \\ \text{diepte} = 20 + 2 \times 100 + 2 \times 100 = 420 \text{ M.} \end{array} \right\} \text{doel 12,6 H.A.}$$

Batterijen, verkend door een luchtwaarnemer, zullen regel zijn; verkenning door den meetdienst is uitzondering. Hieruit volgt, dat een

¹⁾ Bij deze luchtcontrôles ontvangt de luchtwaarnemer vooraf een schema van de doelen en tijden, waarop de uitwerkingsvuren worden afgegeven (Roger blz. 477).

kolossaal munitieverbruik noodig is, indien het vuur niet op het doel gecontroleerd is: de artillerie zal de afwezigheid van luchtwaarneming moeten boeten met een abnormaal groot munitieverbruik.

De overste BUCHALET gaat voor deze getallen na, welke hoeveelheden munitie benoodigd zijn, uitgaande van een oorlogs L S.₅₀ van 100 M. (de Franschen nemen voor de diepte van het vuur geen 3, doch 2 LS.₅₀), en van respectievelijk 100, 80 en 50 projectielen per H.A. bij 7, 10 en 15 cM.

	Benoodigd aantal projectielen bij		
A. contrôle op doel,	7 cM.	10 cM.	15 cM.
- vuur op 1 afstand,	240	192	155
<i>B 1.</i> - géén contrôle op doel, verkenning door meetdienst, vuur op 2 afstanden, 14 % der schoten valt buiten het doel.	420	324	210
<i>B 2.</i> géén contrôle op doel, verkenning door vlieger,	1650	1325	827
	(16 ton)	(29 ton)	(41 ton)

Zelfs bij de minimum aangegeven getallen van het benoodigd aantal projectielen zien we al tot welk een groot munitieverbruik we zouden komen en blijkt hieruit nog eens de absolute noodzakelijkheid om het vuur op het doel of op een zeer nabij gelegen hulpdoel te controleeren, en — zooals we reeds eerder zagen — bijzondere geschiktheid van het lichte kaliber voor neutralisatieering.

Ad. 5e. Voorbeeld van neutralisatieering van de vijandelijke artillerie bij een Fransch Corps d'Armée (te vergelijken met onze D.G.).

Behandeld wordt een gevecht van half bewegelijk karakter, waarbij een Corps d'Armée order ontvangt aan te vallen over een front van 5 tot 6 KM. met 2 divisies, terwijl de derde divisie in reserve blijft, behalve de artillerie van deze divisie, die ter beschikking wordt gesteld.

Voorafgaande gevechten hebben geleid tot vaststelling van de sterkte van een vijandelijke divisie; er is voorts gebleken, dat deze ondersteund werd door eenige batterijen van 13 en 15 cM. Den laatsten dag heeft de vijand zich hardnekkig verdedigd, zonder een duimbreed grond af te staan, en heeft de luchtwaarneming een twintigtal batterijen verkend; van 15 dezer is de plaats nauwkeurig vastgesteld.

Voor de artilleriebestrijding beschikt het Corps d'Armée over 2 afdeelingen van 10 cM. en 2 afdeelingen van 15 cM. l., die tezamen 12 batterijen kunnen neutraliseeren.

Het is dus noodzakelijk deze artillerie te versterken, te meer, daar

van enkele batterijen de plaats nog niet is vastgesteld en er bovendien nog andere batterijen ontdekt kunnen worden. Daartoe worden van de 3 afdelingen van 7 cM. van de reserve divisie er 2 tot het uur U — 20 beschikbaar gesteld van de D.G.A.; van dit tijdstip af zijn ze uitsluitend ter beschikking van de divisies. Bovendien kunnen de 3e afdelingen van 7 cM. en de 2 afdelingen van 15 hw. van de 3e divisie tot U—20 orders ontvangen voor artilleriebestrijding, welke orders alsdan den voorrang hebben.

De C.-D.G.A. heeft intusschen van de D.G.A. twee groepen gevormd (in elk divisievak één), elk bestaande uit één afdeling van 10 en één afdeling van 15 cM. Hij versterkt elk der groepen met een afdeling van 7 cM. en geeft het volgende bevel:

„De commandanten der groepen regelen elk de artilleriebestrijding in hun eigen groepsvak.

Vuuropening U—180. De batterij 15 — buiten het bereik der 10 cM. — moet door de beide afdelingen van 15 cM. onder vuur worden genomen, n.l.:

die van groep West om U—160 en U— 80,

die van groep Oost om U—135 en U—110.

Van U—60 af zal deze batterij alleen door de groep West, in wier vak zij ligt, worden bevuurd. Elke groep wordt tot U—20 versterkt door een afdeling van 7 cM. der 3e divisie:

De 1e Afd. bij groep West (versterkt de 1e divisie);

de 2e „ „ „ Oost („ „ 2e „ „).

De commandanten dezer afdelingen stellen zich onmiddellijk in verbinding met de groepscommandanten, waaraan zij zijn toegevoegd voor de artilleriebestrijding. De artilleriebestrijding geschiedt door 2 vuurstooten van de geheele afdeling op eenzelfde doel. De vuurstooten op eenzelfde doel geschieden met onregelmatige tusschenpoozen van 20 tot 40 minuten.

Elke vijandelijke batterij wordt door 2 afdelingen onder vuur genomen, waarvan zooveel mogelijk één van 7 cM.

Waarneming: Van U—180 tot U—60 zullen alle luchtwaarnemers en waarnemingsposten de uitwerkingsvuren controleren en tevens nieuwe doelen opsporen en deze zoo spoedig mogelijk seinen aan den betreffenden groepscommandant en aan den C.-D.G.A. Van U—60 af zullen zij de reeds onder vuur genomen batterijen, die nog doorvuren, rechtstreeks melden aan de betrokken groepscommandanten. Deze laatsten zullen hiermede rekening houden bij de vaststelling van de af te geven vuren na het uur U—60.”

De groepscommandanten zullen nu de doelen over hunne afdelingen verdeelen en de tijdstippen vaststellen, waarop de vuurstooten moeten worden afgegeven; hierbij rekening te houden met de grootte van de hoeken, die elk der vuurmonden kan omzetten zonder verplaatsing van den staart, en met de tijden, die noodig zijn voor eventueele verplaatsingen van de staarten.

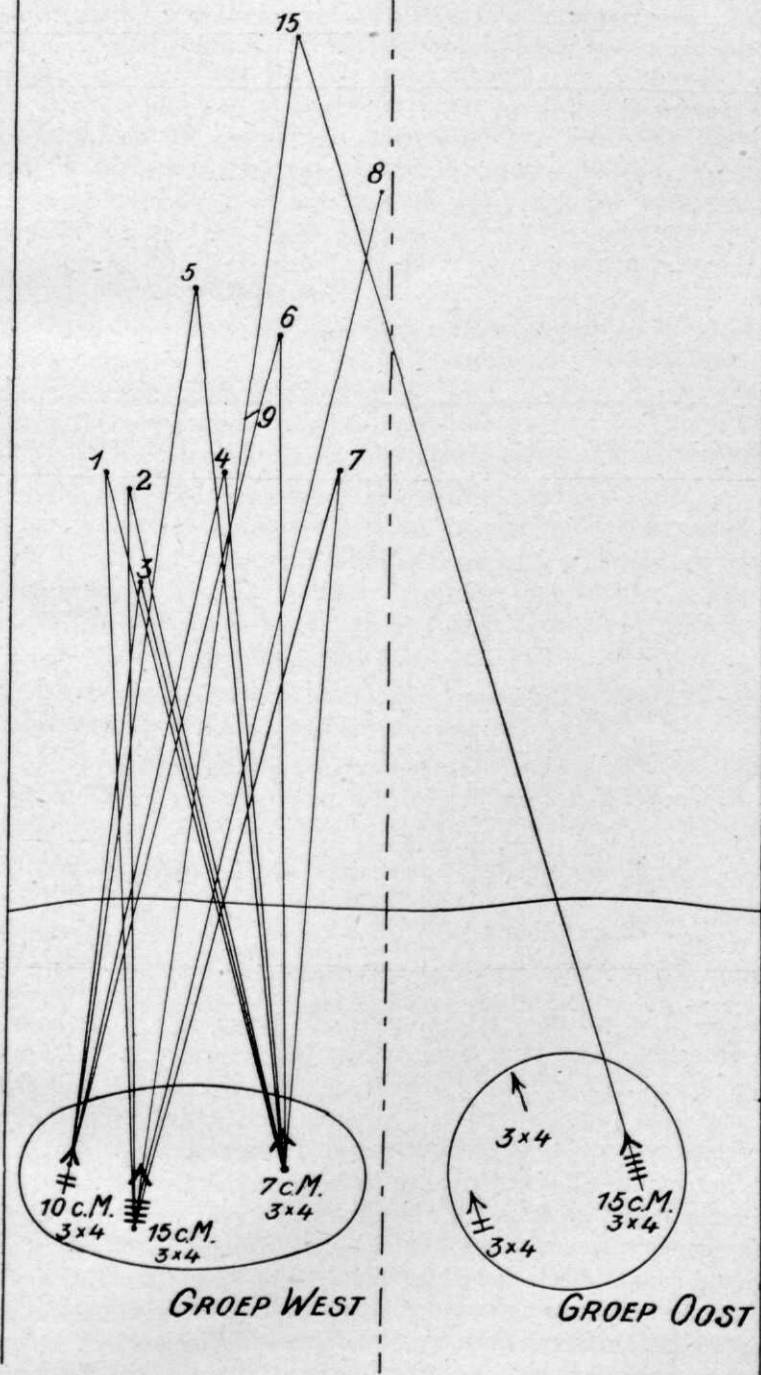
Beschouwen we bijv. de groep West (zie de schets). Stel, dat in het vak dezer groep, behalve batterij 15, nog 8 andere batterijen onder vuur moeten worden genomen (1 t/m 8). De afdeeling 7 veld kan, zonder verplaatsing van den staart, onder vuur nemen doelen 1 t/m 3, 4 en 5, 6 en 7, terwijl doel 8 buiten de maximum dracht valt. De afdeeling 10 cM. kan, zonder verplaatsing van den staart, onder vuur nemen: doel 3 en 5 en doel 4 en 6; 15 cM.: doel 1 en 2 en doel 7 en 8.

De afdeelingen van 10 en 15 cM. kunnen zonder moeite de staarten $3 \times$ per uur verplaatsen. Voor elk dezer afdeelingen kan men dus elke 20 minuten een vuurstoot of een serie van vuurstooten indeelen zonder verplaatsing van den staart; bij de 7 veld kan dit elke 12 minuten.

Volgens deze beginselen komt de groepscommandant tot het volgende vuurplan.

1^e Div.

2^e Div.

TIJDEN	Onder vuur te nemen doelen door de afdeeling van	
	15 cM.	10 cM.
Van U—180 tot U—160	1—2	5—3
„ U—160 „ U—140	15	8
„ U—140 „ U—120	7—8	6—4
„ U—120 „ U—100	2—1	8
„ U—100 „ U— 80	8—7	4—6
„ U— 80 „ U— 60	15	3—5
Voor de afdeeling van 7 veld:		DOELEN
Van U—180 tot U—168		6—7
„ U—168 „ U—156		
„ U—156 „ U—144		4—5
„ U—144 „ U—132		1—2—3
„ U—132 „ U—120		
„ U—120 „ U—108		6—7
„ U—108 „ U— 96		5
„ U— 96 „ U— 84		3—2—1
„ U— 84 „ U— 72		
„ U— 72 „ U— 60		4

Van U—60 af zullen de afdeelingen van 10 en 15 cM. de haar toegewezen doelen onder vuur houden met één vuurstoot per 20 tot 25 minuten, terwijl de afdeeling 7 veld de doelen 1 t/m 4 onder vuur houdt met één vuurstoot per 10 minuten (de vuurstooten duren — zooals eerder gezegd — bij de Franschen 2 minuten).

Stel, dat om U—150 een nieuwe batterij ontdekt wordt, doel 9. De groepscommandant geeft aan de afdeeling van 7 veld bevel dit doel onder vuur te nemen tusschen U—132 en U—120, daarna na U—60. Vervolgens gaat hij na, of een der afdeelingen 10 of 15 cM. op dit doel kan vuren, zonder verplaatsing van den staart. Nemen we aan, dat de afdeeling van 10 cM. zulks kan doen, gelijktijdig met de doelen 6 en 4, dan zal de groepscommandant aan de afdeeling van 10 cM. doel 9 toewijzen,

tusschen U—100 en U—80, voorts tusschen U—40 en U—30. Indien er te veel doelen komen, meldt de groepsecommandant zulks aan den C.-D.G.A., die alsdan deze doelen toewijst aan de afdeelingen, ingedeeld bij de divisie en waarover hij de beschikking heeft om schietopdrachten te geven.

Bij een verdedigend gevecht zal naar dezelfde beginselen kunnen worden gehandeld, met dien verstande, dat niet *alle* vijandelijke batterijen onder vuur kunnen worden genomen; de C.-D.G.A. zal een keuze moeten doen aan de hand van de resultaten der verkenningen en de vuurkracht van zijn eigen artillerie.

Ad. 6e. Gevolgtrekkingen.

1e. In het algemeen, en zeer zeker na het uur U, zal de artilleriebestrijding plaats vinden door neutraliseering en niet door vernieling; deze laatste wijze van bestrijding zal bijv. kunnen plaats vinden op weinig actieve gedeelten van het front, dan wel op in kazematten opgesteld zijnde batterijen, of op bijzonder geschut, als 42 cM., enz.

2e. De neutraliseering moet geschieden door een serie van opeenvolgende vuurstooten; elke vuurstoot bestaande uit een concentratie van de 3 batterijen eener afdeeling. (Indien de afdeeling slechts uit 2 batterijen bestaat en de te bevuren oppervlakte grooter is dan ± 3 H.A., zullen — als de omstandigheden zulks toelaten — twee afdeelingen geconcentreerd moeten worden.)

3e. In beginsel moet elk doel door 2 verschillende afdeelingen, zoo mogelijk van verschillend kaliber, worden bevuurd.

4e. De vuurstooten moeten *twee* minuten duren met een maximum vuursnelheid; bij ons meestal *drie* minuten, tenzij 2 of meer afdeelingen gelijktijdig vuren.

5e. De regeling van de vuurstooten moet zoodanig zijn, dat *alle* vijandelijke batterijen zoo spoedig mogelijk ten minste één vuurstoot ontvangen.

6e. Als de omstandigheden veroorloven, vuurstooten van verschillende afdeelingen op eenzelfde doel gelijktijdig af te geven, moet men er van verzekerd zijn, dat deze werkelijk tegelijkertijd plaats vinden en de totale duur niet de 3 minuten overschrijdt. Een dergelijke wijze van handelen bij voorkeur toe te passen op nieuw ontdekte batterijen, of op vijandelijke batterijen, die groote activiteit aan den dag leggen.

7e. De vuurstooten 15 tot 30 minuten na elkaar af te geven, al naarmate we in den bewegings- of stellingoorlog zijn.

8e. Gemiddeld elke vijandelijke batterij door twee afdeelingen onder vuur nemen: een afdeeling 7 veld krijgt 8 tot 10 batterijen, een afdeeling D.G.A. 5 tot 6; bij ons 7 veld en 10 veld 6 tot 8 en 15 hw. ± 4 tot 5.

9e. Het aantal vuurstooten afbreken, als men veronderstelt, dat de te bevuren batterij van stelling is veranderd.

10e. Indien op een doel 4 vuurstooten zijn afgegeven, zal dit meestal geneutraliseerd zijn, soms gedurende verscheidene uren. Om het geneutraliseerd te houden, de vuurstooten voortzetten met grootere tusschenpozen.

11e. Absolute noodzakelijkheid van vuurcontrôle op de doelen, of op zeer nabij gelegen hulpdoelen, gebruik van zeer nauwkeurige instrumenten voor het geven van de zijdelingsche richting en van een ver doorgevoerde topographische voorbereiding, invoering van tijdprojectielen bij 10 veld en 15 hw., teneinde in staat te zijn het vuur zijdelings te regelen, daar anders te groote hoeveelheden munitie benodigd zijn.

12e. Indien vooraf géén contrôle op doel of hulpdoel mogelijk is, verdient het aanbeveling, tijdens de vuurstooten één stuk per afdeeling te doen inschieten op een hulpdoel. De volgende vuurstooten kunnen dan worden afgegeven met gebruikmaking van de gevonden gegevens.

13e. Het lichte kaliber — 7 veld — is het aangewezen geschut voor bestrijding van niet tegen vuur gedekte batterijen; uitbreiding der D.G.A. met ten minste 2 afdeelingen 7 veld per D.G. verdient aanbeveling.

10 veld kan niet gemist worden op de grootste afstanden; de vuurkracht van één afdeeling zal dikwerf onvoldoende zijn door de aanwezigheid van slechts 2 batterijen; aanbeveling verdient het daarom, bij deze afdeelingen een derde batterij in te deelen. Hoewel overigens minder geschikt voor de artilleriebestrijding, kan gebruik van 15 hw. l. 15 worden aanbevolen, wegens de groote moreele uitwerking van het enkele schot.

14e. De bg. is het aangewezen projectiel voor de artilleriebestrijding.

Enkele aantekeningen over het nieuwe Fransche voorschrift „Instruction provisoire sur le service en campagne”.

DOOR

J. W. OOSTERVEEN,
Kapitein der Infanterie.

Zooals wellicht bekend is, vormt dit voorschrift, dat sedert kort verschenen is, de Annexe No. 1 van de *Instruction provisoire sur l'emploi tactique des grandes unités*. Als zoodanig dient het dus goed te worden onderscheiden van *Le Service en campagne*, welk voorschrift als *troisième partie* van het *Règlement de l'Infanterie* bekend staat.

Het nieuwe voorschrift vervangt dat van 10 Mei 1924, waarvan de fundamenteele beginselen bewaard zijn gebleven. De voornaamste redenen, welke een nieuw voorschrift noodzakelijk maakten, willen we in 't kort aangeven.

1e. De veranderingen sedert 1924 in de organisatie van het leger en van de wapens afzonderlijk maakten wijzigingen in den tekst van enkele „Titres” noodzakelijk.

2e. De aangelegenheden, den verbindingsdienst betreffende, moesten een herziening ondergaan, rekening houdende met de studiën en proeven aan de *Ecole des Liaisons et Transmissions* en met de ervaringen van de manoeuvres.

3e. Noodzakelijke wijzigingen moesten worden aangebracht, in verband met nieuwe denkbeelden aangaande voorhoede en voorposten.

4e. Een nieuwe zienswijze t.a.v. den naderingsmarsch eischte een overbrengen van een gedeelte met betrekking tot de marschen „avant la prise de contact” naar het Hoofdstuk „Sureté”.

5e. Wegens de belangrijkheid van hun onderwerp werden de ahangsels („annexes”) III (Franchissement d'un cours d'eau en présence de l'ennemi) en IV (Détachements opérant en automobiles) in het voorschrift zelf opgenomen als afzonderlijk hoofdstuk.¹⁾

Het geheel is een zeer belangwekkend reglement; het bevat eensdeels verschillende onderwerpen, welke in ons velddienstvoorschrift zijn verwerkt, anderdeels aangelegenheden, welke voorkomen in onze gevechtshandleiding, terwijl ook onderwerpen worden behandeld, die nòch in 't ééne, nòch in 't andere genoemde voorschrift voorkomen.

¹⁾ Het voorschrift *Instruction provisoire sur le service en campagne* is een „annexe”, zooals hiervoren werd aangegeven en had tot nu toe zelf weer eenige „annexes”. Voor de duidelijkheid en om verwarring te voorkomen, zijn thans deze laatstbedoelde „annexes” alle vervallen.

Het Fransche voorschrift bestaat uit 230 fijn bedrukte bladzijden en is onderverdeeld in 17 „Titres” als volgt: I. Organisation générale; II. Droit au commandement; III. Devoirs généraux des chefs et des troupes en campagne; IV. La Liaison; V. Ordres, bulletins, notes, comptes rendus, journaux des marches et opérations; VI. Secret des opérations; VII. La Sureté (bevat o.a. mededeelingen omtrent inlichtingsorganen, maatregelen tegen luchtgevaar en gas, veiligheid op marsch, bij legering en in 't gevecht); VIII. Marches et stationnements; IX. Formations opérant en automobiles; X. Franchissement d'un cours d'eau en présence de l'ennemi; XI. Transports de troupes; XII. Trains et convois; XIII. Ravitaillement, Evacuations; XIV. Service de la gendarmerie en campagne; XV. Requisitions; XVI. Règles spéciales à observer en pays ennemi; XVII. Détachements.

We laten hieronder enkele bijzonderheden volgen.

In Titre I heeft men bij de opsomming van de groote eenheden de benamingen *corps d'armée de ligne*, *corps d'armée léger* en *corps d'armée mixte* weggelaten; er wordt alleen gesproken van *corps d'armée* en *corps de cavalerie*.

De verschillende soorten vechtwagens worden niet meer onderscheiden in *chars d'accompagnement* en *chars de ruptures*, maar in *chars légers*, *chars moyens* en *chars lourds*.

Wat betreft de organisatie van de luchtvaart, tot nu toe gaf men alleen de *mogelijkheid* aan om de escadrilles te vereenigen tot afdeelingen en regimenten. Thans is *vastgelegd* dat escadrilles worden gevormd tot „groupes” en dat groupes („bombardement” en „chasse”), die niet organiek tot de legers behoren, regimenten zullen vormen in hoogere eenheden.

De *Trein* heeft een zekere promotie gemaakt en staat thans als *wapen* te boek. In de *Instruction van 1924* werd nog gesproken van *Service du train*; voortaan wordt „le service des transports sur route” verzekerd door „le Train”.

In Titre IV (La Liaison) is een definitie gekomen betreffende het begrip commandopost. Tevens is daarbij thans de nadruk gelegd op de noodzakelijkheid, dat de commandant, wanneer hij zich van zijn ep. verwijderd, toch steeds daarmee verbonden blijft. De aandacht van commandanten van groote eenheden wordt voorts gevestigd op het belang van de waarneming uit de lucht, waarvan de resultaten dienen te worden afgewacht, alvorens een belangrijk besluit te nemen.

Ten slotte is in Titre IV vastgelegd, dat een detachement, dat het verband moet onderhouden tusschen twee wapens of deelen van wapens, steeds geleverd wordt door het wapen, dat het andere steunt¹⁾. Het detachement staat bij voorkeur onder een officier en moet beschikken over verbindingspersoneel en -materieel.

1) Misschien niet altijd zuiver vast te stellen.

Bij Titre VII (La Sureté) is thans ondergebracht een deel van het hoofdstuk over de marschen en wel wat betreft de „*marches effectuées avant la prise de contact*”, aangezien men het standpunt inneemt, dat deze, met hun veranderende omstandigheden, meer onder „La Sureté” thuis hoorden, daar de regeling van den marsch de elementen van veiligheid in zich sluit.

Ook deelen uit het Hoofdstuk „*Stationnement*” werden daarbij ondergebracht. Zulks neemt niet weg, dat Titre VIII uitvoerig de techniek van de marschen en de legering behandelt.

Belangrijke wijzigingen hebben plaats gehad met betrekking tot den marschveiligheidsdienst en den voorpostendienst. Bij eerstgenoemden dienst is de onderverdeeling van de voorhoede in *pointe, tête* en *gros* vervallen; bij den voorpostendienst de indeeling in *réserve, grand'gardes, petits postes en sentinelles*. Een en ander werd vervangen door „*une système plus conforme à la réalité et aux exigences du combat*”, zooals het *avant propos* van het voorschrift dit uitdrukt.

Ten aanzien van de *voorhoede* zegt het voorschrift, dat deze wordt verdeeld in twee échelons, n.l. *échelon de reconnaissance* en *échelon de combat*.

Het échelon de reconnaissance heeft als opdracht den commandant in te lichten omtrent de aanwezigheid en den toestand van den vijand, alsmede omtrent den aard van het terrein. Het wordt samengesteld uit infanterie-onderdeelen, vooruitgezonden door de eenheden van het hoofd van het *échelon de combat*, eventueel versterkt door cavalerie en automitrailleurs. Aan elk dezer onderdeelen wordt een as van beweging aangewezen en eventueel een zône om zich te ontwikkelen.

Het *échelon de combat* heeft tot taak de werkzaamheden van het *échelon de reconnaissance* aan te vullen, weerstanden te overwinnen, waartoe dit laatste niet in staat was, alsmede de hoofdmacht te beveiligen en de ontwikkeling tot het gevecht daarvan te dekken.

Wanneer tijdens den marsch de voorhoede halt moet maken, zet niettemin het *échelon de reconnaissance* den marsch voort, om zich uitzicht te verschaffen, terwijl de voorste afdeelingen van het *échelon de combat* tot vuren gereed staan.

Ten aanzien van de *voorposten* geldt het volgende:

Men onderscheidt een *échelon de surveillance* en een *échelon de résistance*. 't Eerste heeft tot taak de nadering van den vijand of de bedreiging van een aanval te melden. Het wordt opgesteld op een *ligne de surveillance des avant-postes*, door den commandant zoodanig gekozen, dat de waarneming zoo goed mogelijk kan geschieden. Het bevat *postes*, die hun bewaking verriichten door middel van *guetteurs*, wier werkzaamheid wordt aangevuld door *patrouilles*.

Het *échelon de résistance* heeft tot taak de verdediging van *la ligne de résistance des avant-postes*, die het terrein beveiligt, dat behouden moet blijven. Zijn sterkte is evenredig met de kracht der aanvallen, die

de voorposten moeten afslaan; het kan achterwege blijven, wanneer de voorposten alleen tot waarschuwing dienen.

De voorpostenopstelling kan verdeeld worden in *quartiers*, elk overeenkomende met de gevechtzône van een bataljon. Een *quartier* kan onderverdeeld worden in *sous-quartiers*, elk voor een compagnie. De onderdeelen van een bataljon, welke niet in een sous-quartier zijn ingedeeld, vormen de reserve van een quartier.

De wijze van bezetting van het quartier en het sous-quartier, alsmede de taak van *postes*, *guetteurs* en *patrouilles* worden in het voorschrift nader uitgewerkt.

Wij volstaan met deze mededeelingen als de meest belangrijke. Het lezen van het voorschrift zelve zal noodig zijn om met den geest daarvan bekend te worden.

Eenige wenken betreffende de collectieve gasbescherming.

DOOR

C. J. W. LANEN,
Kapitein der Genie.

I. *Het gasdicht afsluiten van deuren, ramen en andere openingen.*

Voor het gasdicht afsluiten van ruimten gelden de volgende beginselen:

1. Het aantal gangbare openingen moet tot een minimum worden beperkt.
 2. De wanden, de vloer en de zoldering moeten een zoo goed mogelijk weerstand tegen gassen bieden.
 3. Het aantal af te sluiten ramen, deuren en andere openingen moet zoo gering mogelijk zijn.
 4. De ruimte moet zoo mogelijk aan alle zijden door vertrekken omgeven zijn, mits de wanden, de vloer of de zoldering niet door grond worden gevormd.
 5. Het inrichten van eenige ruimten geniet de voorkeur boven één groote ruimte.
 6. Hooge verdiepingen moeten worden vermeden, of door horizontale gasdichte schotten worden verlaagd.
 7. Indien eenige gasdichte vertrekken in één gebouw in gebruik zijn, moeten deze ruimten onderling zoo mogelijk door gasluizen in verbinding staan.
 8. In iedere ruimte moeten ten minste aanwezig zijn:
 - a. stoffen en instrumenten ter neutraliseering van gassen;
 - b. geneesmiddelen voor gaszieken;
 - c. noodrantsoenen;
 - d. drinkwater;
 - e. electrische noodverlichtingsartikelen;
 - f. lijvige, langzaam drogende verf tot het dichten van naden; en
 - g. gelegenheid tot het in verbinding treden met de buitenwereld, door gebruikmaking van een gasmasker of een telefonische verbinding met een gaswaarnemingspost, of op andere daartoe geëigende wijzen.
- Verwarmingsartikelen, lichtgas en petroleum voor verlichting mogen niet worden gebruikt.

Wij onderscheiden openingen, die dicht kunnen blijven en die, welke als toegang dienst moeten doen.

Wanneer in het hierna volgende over openingen, deuren, ramen, enz. wordt gesproken, worden de eerste bedoeld, in het andere geval zal de uitdrukking gangbare openingen, enz. worden gebruikt.

Ramen. Het glas als gasdichte afsluiting is met het oog op de drukkingen, ontstaan bij het springen van projectielen of bommen, niet toelaatbaar; scherven, puin e.a. kunnen tevens zeer gemakkelijk breuk in het glas veroorzaken.

Het glas, dat overigens een niet te versmeden gasafsluiting is, moet echter zoo mogelijk steeds intact worden gelaten, terwijl de bescherming tegen de hiervoor genoemde bezwaren moet worden verkregen door voor de ramen schotten te plaatsen.

Opgemerkt zij, dat de stopverfnaden in ramen zelden gasdicht zijn, zoodat hier een gasafdichting noodzakelijk blijft.

De scherfvrije gasafsluiting nu kan worden verkregen door planken aan de buitenzijde tegen het houten kozijn te timmeren en wel liefst drie kruislingsche lagen over elkaar. Tusschen de eerste en tweede laag kan nu een goed passend stuk belooopen linoleum worden aangebracht. Een en ander is nader aangegeven in fig. 1.

De grond, zoo mogelijk gemengd met kool, aan de onderzijde wordt aangebracht na de plaatsing van de eerste plank.

Bij gebruik van ruimten, voorzien van ijzeren ramen, wordt de gasafsluiting moeilijker. De meest afdoende methode is, de ruimte geheel dicht te metselen. Men kan echter ook binnen en buiten houten schotten aanbrengen, die door klampen en ijzerdraad stevig op den muur worden geklemd; tusschen de schotten grond, zoo mogelijk gemengd met kool, aan te brengen (fig. 2).

Door klinking van den grond zal echter steeds een zwakke plek aanwezig blijven.

Ten slotte kunnen we een nauwsluitend houten schot, voorzien van vochtige doeken aan de randen, in het steenen kozijn klemmen; deze methode echter geeft een geringe zekerheid.

Gangbare ramen.

Voor gangbare ramen verwijzen wij naar gangbare deuren.

Deuren.

Naar buiten draaiende deuren worden in het kozijn vastgespijkerd en voorzien van een enkel of dubbel planken schot. Tusschen de deur en het schot, of bij dubbel schot tusschen de beide planklagen in, wordt een juist passend stuk belooopen linoleum aangebracht. Naar binnen draaiende deuren worden op dezelfde wijze behandeld, als aangegeven bij ramen, de deur wordt echter in het kozijn vastgespijkerd. De onderzijde van de deur wordt, zoowel binnen als buiten, voorzien van een bermpje grond, zoo mogelijk vermengd met kool (zie fig. 3).

IJzeren of stalen deuren in dito kozijnen kunnen gasdicht worden gemaakt door de opening dicht te metselen of op een soortgelijke wijze als bij gangbare deuren is aangegeven.

Gangbare deuren.

Het afsluiten van gangbare deuren geschiedt door middel van gummi slang, dat met strookjes dun doek op de deur wordt bevestigd. Een vlakke panlat op het kozijn gespijkerd, zoodanig, dat de slang bij gesloten deur 2 tot 3 mM. wordt ingedrukt, geeft een volkomen afsluiting van strijdgassen. Ter voorkoming van beschadiging van de gasslang worden eveneens panlatten op de deur gespijkerd. Het een en ander is aangegeven in fig. 4. In plaats van gummi slang kan ook gummi tochtband worden gebruikt.

Door middel van dun gummi (fietsband) kan de slang met een plakmiddel worden gelascht. Deze en een klemlasch zijn aangegeven in de figuren 5 en 6. Bij de laatste lasch wordt het strookje doek eenigszins strak om de beide slangen aangebracht, terwijl de uiteinden, hetzij met een ronde houten of gummi prop worden gestopt, hetzij met een strookje hout of metaal dicht gedrukt.

De onderdorpel vereischt een bijzondere bevestiging, hetgeen nader is aangegeven in de fig. 7 en andere.

Als beginsel moet gelden, dat de opening zoo klein mogelijk wordt gehouden, ten minste 1,1 M. hoog en 0,7 M. breed. Hieraan kan worden voldaan door een ondergedeelte van de deur te gebruiken, als aangegeven in de fig. 7 en volgende.

Ten slotte kan achter de nu ontstane opening een sluis worden aangebracht; bij een naar binnen draaiende deur moet echter de volle deurhoogte worden aangehouden. Zijn een bovenlicht en zijramen om de deur aanwezig, dan zullen deze, als aangegeven bij ramen, moeten worden afgesloten.

Is de ruimte, waarin zich de deur bevindt, smal, dan kunnen de wanden tevens als sluiswanden dienen; bij een breed portaal moeten echter houten zijwanden worden aangebracht. De ruimte tusschen de sluiswanden en die van het portaal worden met zand of grond aangevuld. Een en ander wordt in de figuren nader aangeduid.

Hetzelfde systeem kan worden toegepast bij gangbare ramen, zoowel draai- als klep- of tuimelramen, mits het draaipunt aan een zijde van het raam is aangebracht (fig. 11).

Indien dubbele deuren moeten dienen als toegang, is het gewenscht, zoo mogelijk, een dezer deuren vast te zetten op de wijze, als aangegeven in fig. 12.

Bij stalen of ijzeren gangbare deuren in dito kozijnen wordt aan de aanslagzijde van de deur een houten kozijn in de deuropening geklemd. Op dit kozijn wordt door middel van gummi slang een gasdichte aanslag verkregen. De gasslang moet nu echter op het houten kozijn

worden aangebracht, hetgeen het stellen van het kozijn bemoeilijkt en de bescherming van de gummi slang verhindert (zie fig. 13). Aan de zijde van den deurknop wordt de gummi slang zoover mogelijk aan de buitenzijde van de deur gehouden, terwijl het houtwerk daar ter plaatse moet worden versmald. Indien voldoende ruimte aanwezig is, kan achter de ijzeren of stalen deur een gasdeur, als aangegeven in fig. 15, worden aangebracht, of, wat beter is, een gassluis, voorzien van twee gasdeuren; de hoogte van deze sluis kan geringer zijn dan die van de deuropening.

De houten onder- en bovenduren in schuilplaatsen zijn niet absoluut gasdicht afsluitbaar te maken; men is dan verplicht op ongeveer 1 M. achter deze dubbele deur een gasdeur aan te brengen, die toegang geeft tot een gassluis, met als tweede afsluiting een tweede gasdeur of een ruigharig gasgordijn. De tweede gasdeur moet voorzien zijn van een opening ($0,15 \times 0,15$ M.), af te sluiten met een ruigharig afhangend gordijntje, tot doorlating van de spuit ter neutralisatie van de sluisruimte. Het een en ander is nader aangegeven in fig. 14.

De gasdeur bestaat uit een raam, dat aan weerszijden met triplexhout is bespijkerd, terwijl de open ruimte met houtwol of asbestpluisel en houtskool wordt gevuld (zie fig. 15). De aanslag wordt door middel van gummi slang verkregen.

Figuur 16 geeft de gasdichte afsluiting van een beton schuilplaats weer, waarbij de gebroken ingang als gassluis is benut en een tweede scherfdeur aan den buiten toegang is aangebracht.

De bodem van den gebroken ingang (sluis) wordt met een 4 cM. dikke neutraliserende grondlaag bedekt. De schietgaten worden afgesloten met gasstoppen, als aangegeven in de figuur 17.

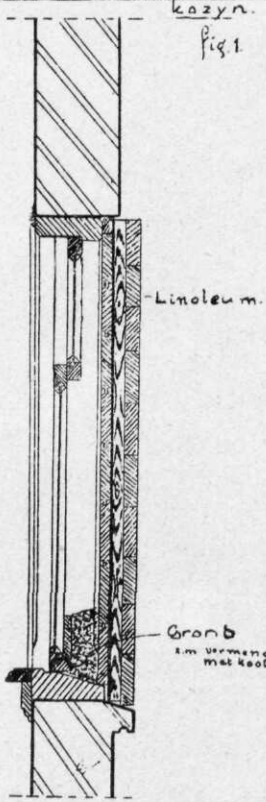
De hiervoren omschreven afdichtingen als richtsnoer nemende, zijn we in staat grootendeels alle voorkomende openingen gasdicht af te sluiten.

II. *Luchtfilters.*

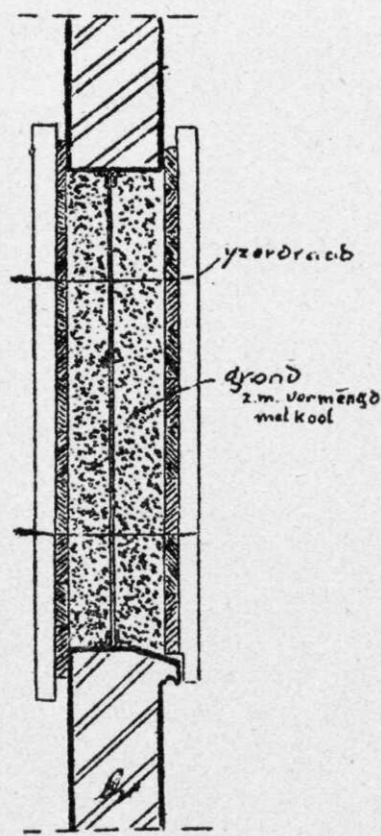
Tot nu toe hebben we slechts de algemeen collectieve gasbescherming beschouwd; wenschen we echter een bijzonder collectieve bescherming toe te passen, dan zal gebruik dienen te worden gemaakt van luchtfilters ter zuivering van de besmette lucht. In de „Handleiding Gasbeschermingsdienst” worden deze filters aangeduid met den naam „schuilplaatsgasmaskers”. Beter komt het ons voor te spreken van schuilplaats- of ruimtefilters.

Een constructie van een luchtfilter, samengesteld uit vullingsbussen, is aangegeven in fig. 18. Zij bestaat uit 4 stevige metalen staanders, waarover een bodemplaat met 12 openingen, tot opnemng van de mondstukken der vullingsbussen, kan worden geschoven. Op de openingen corresponderen buizen, die uitmonden in een wijdere buis, die met een centrifugaalpompe in verbinding kan worden gebracht.

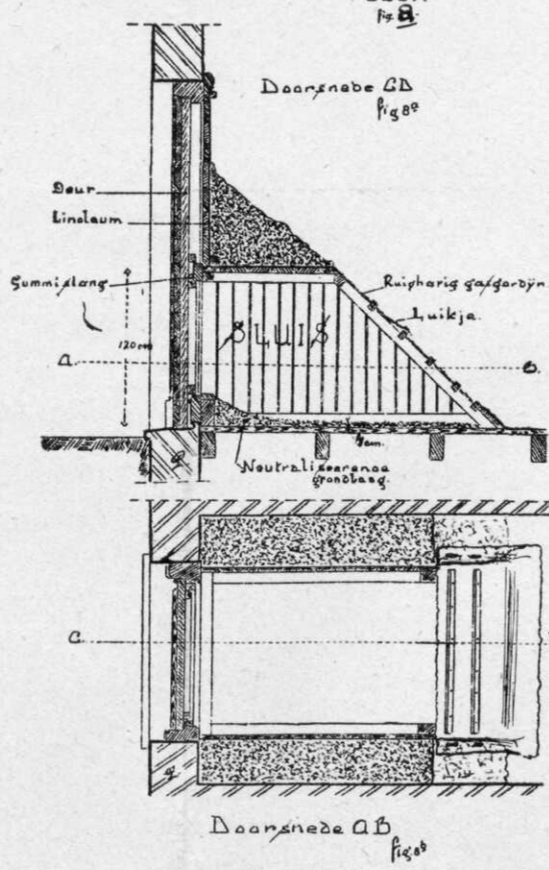
Gasdichte afsluiting van een raam met houten kozyn.

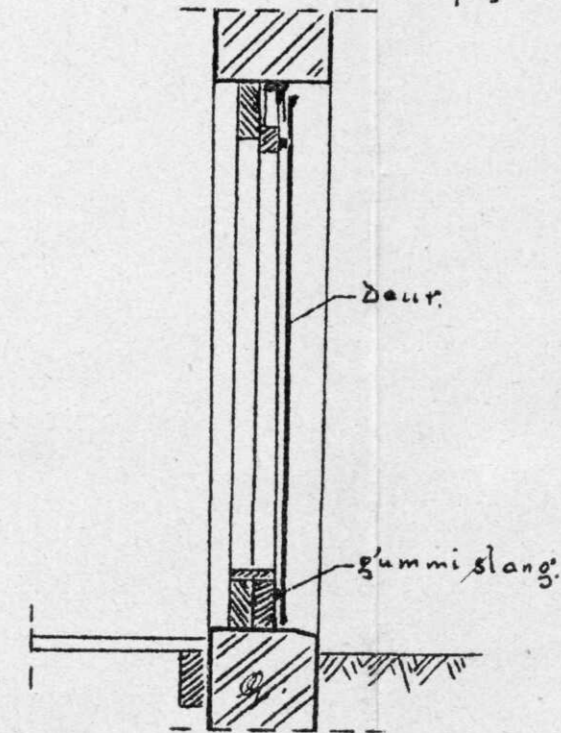
Gasdichte afsluiting van een raam met yzeren kozyn.

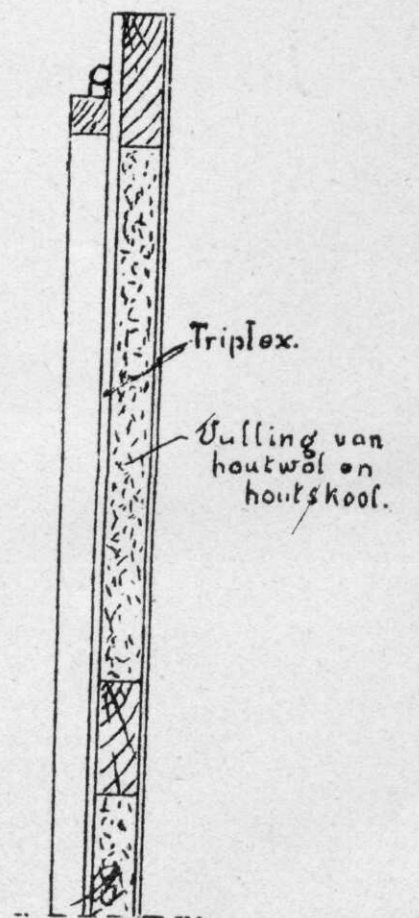
Gasdichte afsluiting van een naar buiten draaiende deur.

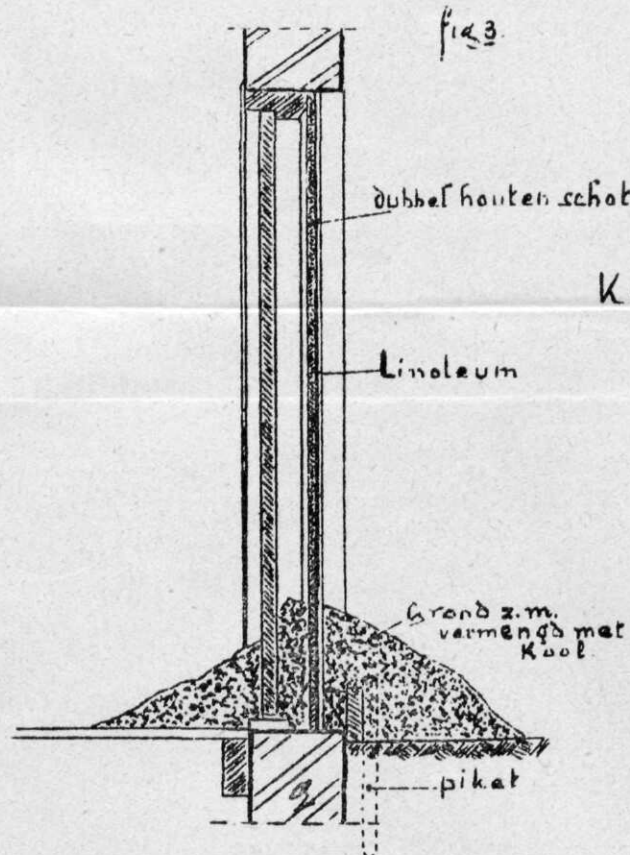
Gasdichte afsluiting van een gangbare stalen deur.

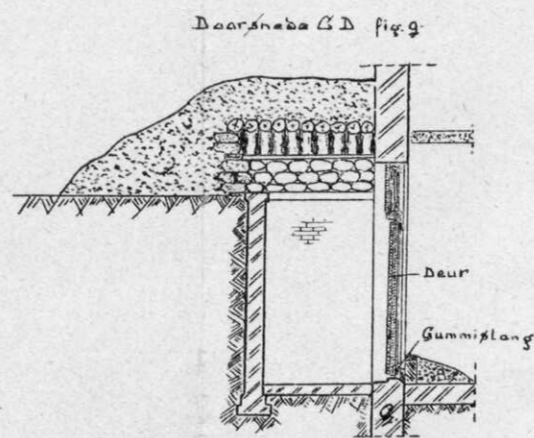
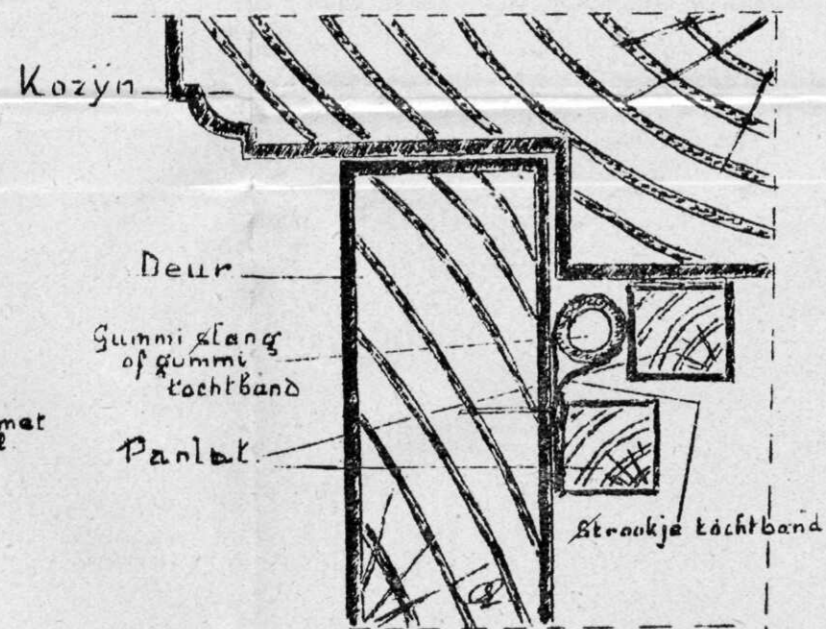
Gasdeur. fig 15.

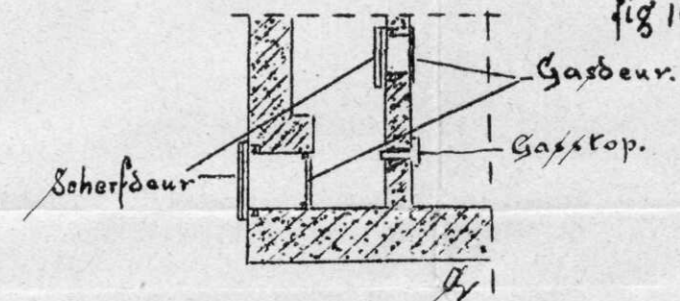
Gasdichte afsluiting van een naar binnen draaiende deur.

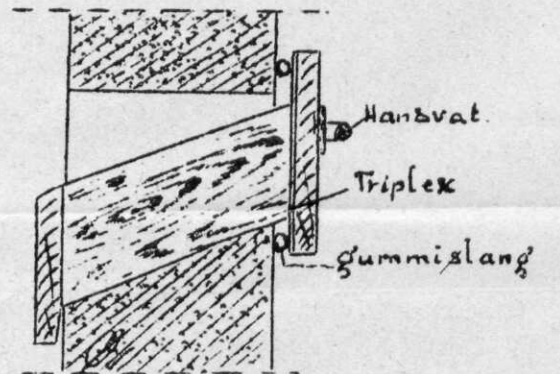
Gasdichte afsluiting van gangbare deur of gangbaar raam.

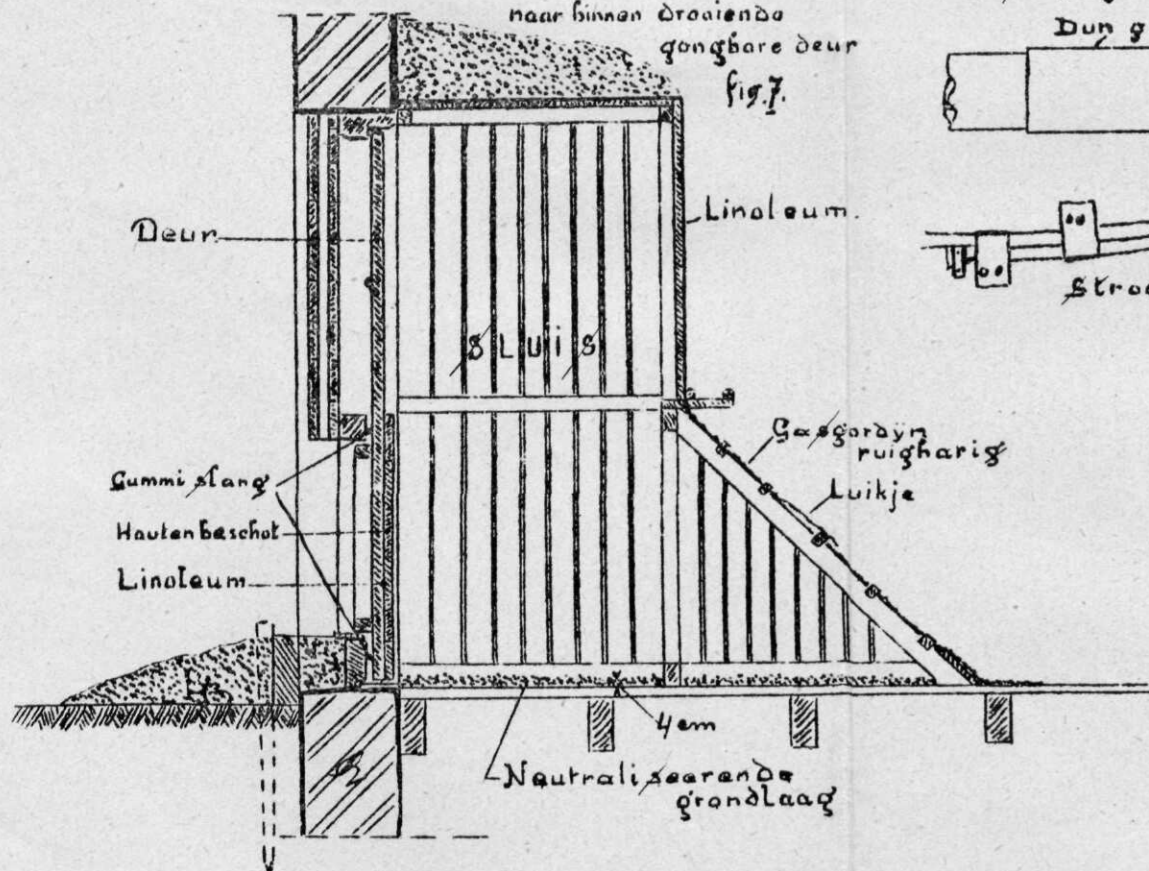
Gasdichte afsluiting van een beton schuil plaats.

Gasstop voor schiet gat.

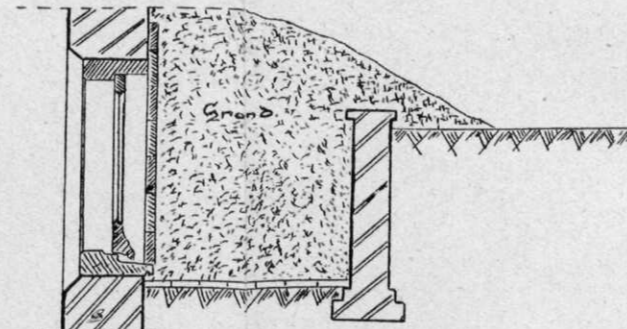
Gasdichte afsluiting van een naar binnen draaiende gangbare deur.

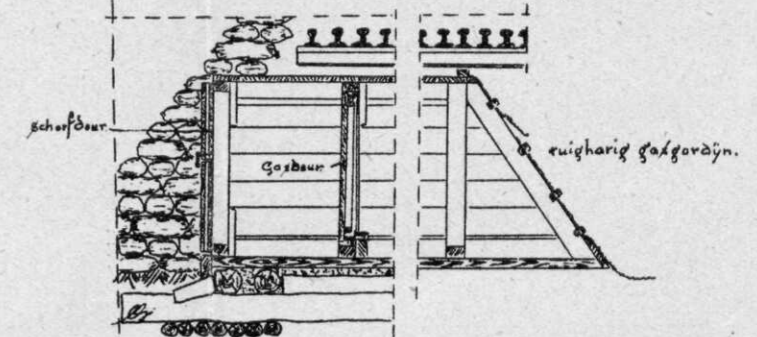
Laschje gummi slang.

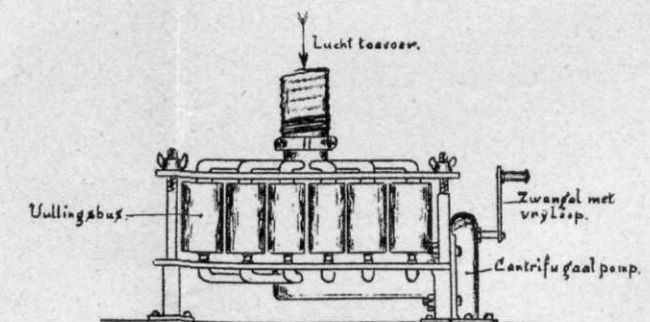
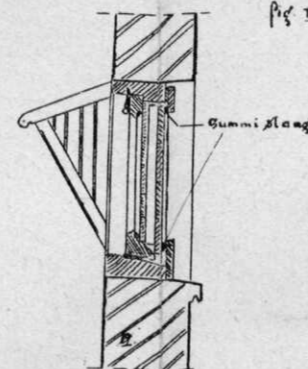
Gasdichte afsluiting van een kelderroom.

Gasfluis voor granatruye schuilplaats.

Gasdichte afsluiting van een Klapraam.

Luchtfilter voor 12 personen.

Gasdichte afsluiting van een gangbare dubbele deur.

Op de geplaatste vullingsbussen komt de dekplaat, eveneens voorzien van 12 gaten en corresponderende buizen. Het geheel wordt op elkaar geklemd door een viertal vleugelmoeren. De centrifugaalpomp wordt met bouten aan de staanders en de bodemplaat bevestigd.

Moeten meer dan 12 personen in een ruimte worden ondergebracht, dan kunnen, naar gelang het aantal, eenige dergelijke filters worden geplaatst, die zoo noodig onderling kunnen worden gekoppeld. De breedte en diepte van het filter bedraagt ongeveer 90 en 50 cM.

Indien filters van groote capaciteit moeten worden toegepast, moeten deze van een zoodanige constructie zijn, dat het nevelfilter gescheiden is van het gasfilter, zoodat zij onafhankelijk van elkaar kunnen worden verwisseld. Als constructie-beginsel moet een breed filteroppervlak op den voorgrond staan, hetgeen zoo mogelijk moet worden bereikt door de lucht gelijktijdig over verschillende filterlagen te voeren; hierdoor wordt een geringe doorstrooingsnelheid verkregen.

Gegevens vreemde legers (September 1930).

FRANKRIJK XXVIII.

De strijdkrachten der overzeesche gewesten.

De wet van 13 Juli 1927 „sur l'organisation générale de l'armée” zegt in artikel 2, dat het leger zal bestaan uit: „troupes métropolitaines” en „troupes coloniales”; beide vormen samen de „forces permanentes”. Hierin komt dus tot uitdrukking, dat Frankrijk slechts één leger heeft, bestaande uit twee groote deelen, die autonoom zijn.

De koloniale troepen omvatten, behalve Fransche militairen, inlanders-militairen, afkomstig uit het gebied, ressorteerende onder het Ministerie van Koloniën. Men onderscheidt bij deze koloniale troepen de „forces d'outre-mer”, samengesteld uit Franschen, inlanders en vreemdelingen (deze zijn bestemd voor bezetting en verdediging van de Fransche koloniale bezittingen en zijn aldaar blijvend gelegerd), en de „forces mobiles” (als reserves van de „forces d'outre-mer”), samengesteld uit Franschen en inlanders en verblijf houdend in Frankrijk en in Noord-Afrika.

De „forces d'outre-mer”, zoo zegt art. 16 der wet, worden georganiseerd overeenkomstig de behoeften voor elk gebied, waarin zij zijn gelegerd. De „forces mobiles” bevatten groote eenheden en de elementen voor algemeene reserves; zij zijn zoodanig georganiseerd, dat zij op elk oogenblik op een gewenschte plaats in de koloniën kunnen optreden ¹⁾.

In totaal heeft Frankrijk thans in de verschillende bezittingen een troepenmacht van 7800 officieren, 198.800 onderofficieren en manschappen (waarvan ± 59.000 Fransche beroepssoldaten en jongelieden, die hun dienstplicht vervullen), en voorts ongeveer 24.000 man hulp-troepen (inlanders).

In algemeene trekken bestaan de koloniale troepen uit:

Een Generale Staf.

Fransche korpsen: zelfstandige koloniale regimenten en bataljons infanterie en regimenten artillerie.

Inlanderskorpsen: zelfstandige regimenten, bataljons en compagnieën tirailleurs; verschillende detachementen kameelruiters; gemengde regimenten, bataljons en compagnieën infanterie; gemengde artillerie-afdeelingen; gemengde compagnieën koloniale telegrafisten en compagnieën inlanders van de genie.

Voorts nog de Geneeskundige Dienst, de Diensten van Administratie en van Recruteering, alsmede militaire scholen en detachementen gendarmerie.

Van de troepen in het moederland worden elementen van de overige wapens bij de koloniale troepen gedetacheerd, tot encadreering (c.q. samenstelling) van verschillende eenheden.

De militaire organisatie is voor de onderscheidene overzeesche bezit-

¹⁾ Tijdelijk kunnen deze troepen ook elders worden gebruikt, zooals destijds in het Bezet Gebied in Duitschland.

tingen verschillend, naar gelang het geldt Noord-Afrika, de Levant of de eigenlijke koloniën. De ambtenaar, geplaatst aan het hoofd van elk der bezittingen, protectoraten en koloniën, vereenigt in zich de militaire, politieke en administratieve bevoegdheden. Hij is ondergeschikt aan het ministeriël departement, waarvan het gebied, dat hij bestuurt, afhankelijk is. Zoo staat Algiers onder den Minister van Binnenlandsche Zaken, staan Tunis en Marokko en het gebied van de Levant onder den Minister van Buitenlandsche Zaken, terwijl alle andere overzeesche bezittingen onder den Minister van Koloniën ressorteeren.

Voor wat het belangrijkste gebied (Noord-Afrika) betreft, geven wij hieronder de verdeeling der troepen over de verschillende gebiedsdeelen.

Algiers.

Infanterie:

- 3 regimenten Zouaven,
- 8 regimenten Algerijnsche tirailleurs,
- 2 regimenten Senegaleesche tirailleurs,
- 1 regiment vreemdelingen,
- 4 Sahara-compagnieën.

Cavalerie:

- 3 regimenten Chasseurs d'Afrique,
- 3 regimenten Spahis,
- 3 compagnieën remonte-cavalerie,
- 3 trein-eskadrons.

Artillerie:

- 3 regimenten (à 2 afdn.) veldartillerie,
- 3 compagnieën werklieden.

Genie:

- 1 bataljon sapeurs-mineurs,
- 1 bataljon telegraaf- en spoorwegtroepen.

Luchtvaart:

- 3 groepen à 2 escadrilles.

Deze troepen vormen samen het XIX Legerkorps, onderverdeeld in 3 divisiën, en wel: de divisie van Algiers, die van Oran en die van Constantine. (Zie ook de bijlage.)

Tunis.

Infanterie:

- 1 regiment Zouaven,
- 2 regimenten Tunesische tirailleurs,
- 2 regimenten Senegaleesche tirailleurs,
- 1 bataljon Afrikaansche lichte infanterie,
- 1 bataljon vechtwagens.

Cavalerie:

- 1 regiment Chasseurs d'Afrique,
- 1 regiment Spahis,
- 1 regiment cavalerie (vreemdelingen),

- 1 compagnie remonte-cavalerie,
- 1 trein-eskadron,
- 1 eskadron pantserwagens.
- Artillerie:
- 1 regiment veldartillerie,
- 1 compagnie werklieden.
- Genie:
- 1 bataljon sapeurs-mineurs en telegrafisten.
- Luchtvaart:
- 1 groep à 2 escadrilles.

Marokko.

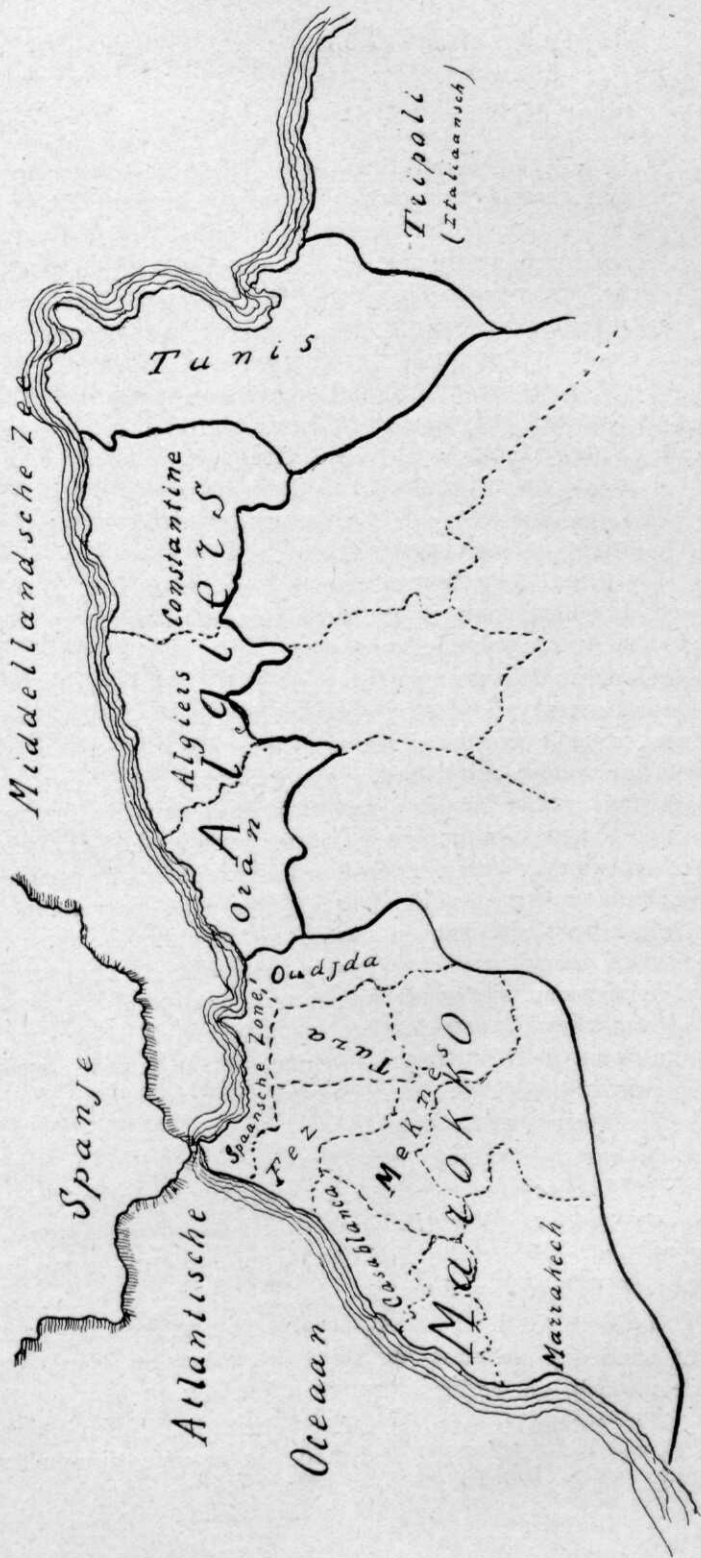
- Infanterie:
- 2 regimenten Zouaven,
- 6 regimenten Marokkaansche tirailleurs,
- 3 regimenten Algerijnsche tirailleurs,
- 3 regimenten vreemdelingen,
- 1 bataljon Afrikaansche lichte infanterie,
- 1 regiment koloniale infanterie,
- 2 regimenten Senegaleesche tirailleurs,
- 1 bataljon vechtwagens,
- 2 Sahara-compagnieën.
- Cavalerie:
- 1 regiment Chasseurs d'Afrique,
- 2 regimenten Marokkaansche Spahis,
- 2 depot-eskadrons Marokkaansche Spahis,
- 1 regiment Algerijnsche Spahis,
- 1 afdeeling (à 3 eskadrons) pantserwagens,
- 1 regiment cavalerie (vreemdelingen),
- 3 compagnieën remonte-cavalerie,
- 3 trein-eskadrons.
- Artillerie:
- 1 regiment Marokkaansche artillerie,
- 1 regiment (gemengd) koloniale artillerie (van veranderlijke samenstelling),
- 1 batterij werklieden.
- Genie:
- 1 bataljon sapeurs-mineurs,
- 1 bataljon sapeurs-telegrafisten.
- Luchtvaart:
- 1 regiment luchtvaart (à 5 groepen).

Deze troepen zijn vereenigd tot 3 divisiën, n.l. die van Taza, van Fèz en van Meknès, en 2 gemengde brigades, n.l. die van Marrakech en van Casablanca. (Zie ook de bijlage.)

Recruteeringsbureaux zijn te Algiers, Oran, Constantine, Tunis en Casablanca. „Centres de mobilisation”, zooals bij het leger in Frankrijk, zijn gevestigd te Algiers en Tunis.

Bijlage September 1930.

Fransch Noord-Afrika

Middellandsche Zee

Algerie

Tunis

Spanje

Atlantische Oceaan

Algiers Constantine

Oran

Oudjda

Taza

Pe

Cassablanca

Meknes

Marrakech

Morocco

Tripoli (Italiaansch)

Inhoud Tijdschriften (N. O. I.)

Ind. Mil. Tijdschrift. *Mei 1930*. Kapitein BONGERS opent het nummer met een „Verslag van de Java-deputatie betreffende de Jubileumfeesten van het Korps Marechaussee”.

Kapitein POSTHUMUS volgt met een artikel over „De dienst der hulpleiders bij troepenoeffeningen”. Na de verschillende methoden te hebben uiteengezet, komt S. tot de geheel juiste conclusie, „dat de hulpleidersdienst veel materieel en personeel eischt”; om dan te laten volgen: „in onze omstandigheden zal echter als regel moeten worden volstaan met een bescheiden aantal hulpleiders en weinig materieel”. Maar als dat zoo is, dan besluiten wij: dat dan de hulpleidersdienst ook nooit naar behooren zal kunnen worden uitgevoerd en dat het altijd sukkelen zal blijven, hoe veel goeden wil troepencommandanten en hulpleiders ook toonen!

Luitenant VAN KERVEL geeft daarna een met duidelijke foto's toegevoegde beschrijving van het nieuwe gasmasker en van de daarmee in den troep gehouden proeven.

Kapitein MANTEL komt in een artikel „Hoffmann de Spiritus Rector van Tannenberg niet!” terug op het in 't Decemernummer opgenomen artikel van Kapitein DU CROO. De titel geeft al aan waar het om gaat: Kapitein DU CROO verdedigt de door velen als juist erkende opvatting, dat het de „oude” leiding van het 8e Leger is geweest, welke de grondslagen voor Tannenberg legde; Kapitein MANTEL staat in het kamp dergenen, die oordeelen dat het integendeel de „nieuwe” leiders waren; en dat de vóór den slag vervangen „oude” leiders Tannenberg niet hebben gewild en evenmin daarvoor de grondslagen hebben gelegd. Het is natuurlijk moeilijk om op grond van de elkaar tegensprekende bronnen hierin eene beslissing te nemen. Maar n.o.m. staat toch wel vast, dat LUDENDORFF, die 23 Augustus te Mariënburg aankwam, de strategische inleider niet is geweest; welke bewondering men overigens moge koesteren voor diens tijdens den slag betoonde zelfbeheersching en kracht.

G. geeft vervolgens een tweetal onderstellingen voor meerdaagsche V.P.T.L.-oefeningen en een uitgewerkt patrouilleverslag.

Kapitein VAN MOURIK maakt „Enkele opmerkingen over het artikel „Directe en indirecte richting bij mitrailleurs” van Kapitein MANTEL in het Februari-nummer.

Kapitein Ir. DE BLIECK vervolgt zijn artikelenreeks over de A.C.W. te Bandoeng en toont ons thans: de koper- en bliklagerij, de smederij, de gieterij, de werktuigkundige afdeeling en het laboratorium.

Het nummer wordt besloten met de Vragen voor het toelatings-examen voor de H.K.S., alsmede de gewone tijdschriftoverzichten.

Ind. Mil. Tijdschrift. *Juni 1930*. Luitenant VAN LEEUWEN opent het nummer met een artikel over „Vordering en inbezitneming”, van welke begrippen S. een zeer duidelijke uiteenzetting geeft. Het blijkt wel, dat te dezen aanzien in Indië nog heel veel te regelen valt; en dat is te betreuren, want als 't moet, wordt er gevorderd en wordt er inbeslaggenomen, en dan worden die zeker als onbillijkheden gevoeld en zijn zij bronnen voor ontevredenheid en haat.

Luitenant B. D. DE VRIES beziet „Het mitrailleurvraagstuk in den aanval” uit een tactisch-organisatorisch oogpunt. S. toont zich een tegenstander van onze nieuwe sectie-organisatie (2 karabijnbrigades en 1 karabijnmitr. brigade per sectie); hij betoogt dan, dat als zware mitrailleur voor het begeleiden van den aanval onze k.m. op affuit (zie artikel in het Decemhernummer '29) bij uitstek geschikt zal zijn. Hiervoor acht hij toevoeging van een 4-tal k.m.'s met affuit per compagnie infanterie voldoende. Om het vraagstuk dan financieel op te lossen, wenscht hij de volgende organisatiewijzigingen: de sectie wordt gevormd uit 2 homogene brigades (terugkeer dus tot de pas verlaten „groupes de combat identiques”), waardoor personeel beschikbaar komt voor een 4e sectie per compagnie, welke dan 2 k.m.-brigades zal tellen, elk à 2 k.m.'s op affuit.

Wij raden het artikel, dat, naast verscheidene aantrekkelijke uiteenzettingen, er ook bevat, welke n.o.m. onaanvaardbaar zijn, zeker ter bestudeering aan.

Kapitein M. ENGLÉS geeft een ontwerp voor „Een nieuwe batterijdienst” naar aanleiding van een door den Inspecteur der Artillerie uitgedrukten wensch om te overwegen, of — met behoud van de zekerheid van de commandovoering — bekorting mogelijk is van den dooden tijd, welke verloopt tusschen de commando's van den vuurleider en het tot vuren gereed zijn van de batterij. S. nu wil de bekorting vinden in het voor een belangrijk deel uitschakelen van de (controleerende) taak van den O.C., en de bedieningen laten werken op de door den telefonist-batterij luidkeels uitgesproken vuurcommando's.

Wij denken dat deze voorstellen wel weinig verdedigers zullen vinden; of overigens de aan stukcommandanten, richters en tempeerders door S. gestelde hoge eischen wel zullen opgaan, als de artillerie in de naaste toekomst vrijwel geheel met dienstplichtigen zal zijn geëncadreerd, betwijfelen wij.

Luitenant ROOS geeft beschouwingen over de bewapening van de Engelsche luchtmacht. S., die eene detachering bij de Royal Air Force heeft volbracht, besluit zijne uiteenzetting met een schema voor de toekomstige samenstelling van de wapenvoorschriften der L.A. en voor de organisatie der oefeningen.

Kapitein DU CROO komt in „Hoffmann en Tannenberg” terug op het artikel van Kapitein MANTEL in het Mei-nummer. N.o.m. is S. er wel in geslaagd om de bezwaren van Kapitein MANTEL uit den weg te ruimen en diens niet altijd even goed geslaagde betoogen te ontzenuwen.

Kapitein Ir. DE BLIECK geeft het vervolg van zijne studie over de A.C.W. en behandelt thans de bedrijfsleiding.

Vragen voor het toelatingsexamen H.K.S. Intendance, boek- en tijdschriftoverzichten besluiten het nummer.

Ind. Mil. Tijdschrift. *Juli 1930*. P.G.M. opent het nummer met een schets van „De Marneveldtocht” van 1914.

Kapitein VAN MOURIK schrijft in „Iets omtrent zware mitrailleurs” over de gedekte en de ongedekte stellingen. Ook S. bepleit (evenals Luit. DE VRIES in het Juni-nummer) de toevoeging van een afdeling k.m.'s op affuit aan het bataljon. Ten slotte bespreekt S. nog de vuurafstanden.

Luitenant HEITINK behandelt „Den nieuwen batterijdienst” als voorgesteld door Kapitein M. ENGLÉS in het Juni-nummer. Zooals wij verwachtten, toont hij zich een bepaalden tegenstander van die voorstellen, welke n.z.m. de zekerheid, dat de bevelen van den vuurleider goed overkomen en goed uitgevoerd worden, in gevaar brengen. Wij stemmen voorts gaarne in met de door S. gegeven praktische wenken, om de commando's in den kortst mogelijken tijd en met volkomen zekerheid tot uitvoering te brengen.

Ook Luitenant VAN VOSS oppert bezwaren tegen de voorstellen van Kapitein ENGLÉS, en staat, evenals zijn collega HEITINK, het behoud van den aan jarenlange practijk getoetsten bestaanden batterijdienst voor. Beide schrijvers meenen, dat door opleiding en oefening in de onderlinge samenwerking van vuurleider en al het onder hem gestelde personeel het beoogde doel *moet* worden bereikt.

Luitenant SCHOONDORP volgt met „De infanterie-centraalschakelaar en de moderne (veld)centrale”. S. geeft eene opsomming van de vele nadeelen, welke den centraalschakelaar aankleven, en noemt daarna de eischen voor een moderne veldcentrale. Het schijnt dat een dergelijk instrument van SIEMENS EN HALSKE aan een gehouden beproeving heeft voldaan en zal worden ingevoerd.

Dir. Off. van Gez. 2e kl. Dr. BAKKER behandelt vervolgens „De gasformatie voor de behandeling en het vervoer der gaszieken te velde”. S. komt ten slotte tot de volgende organisatie, welke hij afzonderlijk, dan wel als speciaal onderdeel van de Hd.V.P.A. der Divisie, wil doen optreden:

Geneesk. pers.: 3 off. van gez., 1 apotheker, 9 verplegers, 8 zieken-dragers.

Techn. personeel: 1 gasofficier, ontsmettingsploeg à 12 man.

Treinafd.: 15 man, 3 ziekenauto's, 2 lastauto's, 1 badauto, 2 motorrijwielen.

Kapitein Ir. DE BLIECK geeft het slot van zijn zeer belangwekkende studie over de A.C.W.

Een *overzicht* van de defensiebesprekingen in den Volksraad en de tijdschriftbesprekingen besluiten het nummer.

Ter aankondiging ontvangen.

Centraal Comité tot waarschuwing tegen eenzijdige ontwapening.
Secretariaat: Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage. Vlugschrift No. 6. Hoe
er in Nederland wordt gewerkt voor eenzijdige ontwapening en dienst-
weigering.

Koninklijke Nationale Vereeniging tot steun aan miliciens. Secre-
tariaat: Reguliersgracht 109, Amsterdam-C. Zes en twintigste jaar-
verslag. Drukkerij DUWAER, Amsterdam.

Het moderne zieken- en gewondenvervoer van Het Nederlandsche
Roode Kruis. Drukkerij C. BLOMMENDAAL, 's-Gravenhage.

**Smaakvol
Drukwerk**

HAAMLOOZE VENNOOTSCHAP DRUKKERIJ
H. P. DE SWART & ZOON
OULDE MOLSTRAAT 7
DEN HAAG